

Stilla rum

AAHM01

Examensarbete i arkitektur

Degree Project in Architecture

LTH 2022

Stilla rum

Av Samuel Fagerberg

Examinator: Gunnar Sandin

Handledare: Erik Tønning Jensen

Abstract

My thesis is about how to design rooms that meet the human need to slow down, contemplate and find peace in an urban environment. Contemplative and quiet rooms with a public character exist as a natural part of common social functions and building types, such as parks, museums, libraries and church rooms. What I want to explore in my work is a type of building that serves as a complement to these public quiet rooms. A typology that functions as a respite in the city, where the focus is not on any particular belief but more on the room's contemplative atmosphere that provides calm and increased presence to the visitor. Where spontaneous encounters can occur and where people can be alone together.

The report is divided into three parts. The first part provides context and background to the typology. The second part contains an account of site selection, site analysis, design process and design proposals. The third part contains reflection and concluding remarks. The main issue I have been working on is:

- How do you design rooms that meet the human need to slow down, contemplate and find peace in an urban environment?

Introduktion

Mitt examensarbete handlar om hur man gestaltar rum som tillgodoser människans behov av att gå ner i tempo, kontempera och finna ro i stadsmiljö. Kontemplativa och tysta rum med publik karaktär finns som en naturlig del av vanligt förekommande samhällsfunktioner och byggnadstyper, såsom parker, museum, bibliotek och kyrkorum. Det jag vill utforska i mitt arbete är en mer renodlad byggnadstyp som fungerar som ett komplement till dessa publika stilla rum. En typologi som fungerar som andrum i staden, där fokuset inte är på någon särskild trosuppfattning utan mer på rummets kontemplativa atmosfär som ger lugn och förhöjd närvaro till besökaren. Där spontana möten kan uppstå och där människor kan vara ensamma tillsammans.

Rapporten är uppdelad i tre delar. Den första delen ger sammanhang och bakgrund till typologin. I den andra delen finns redogörelse för val av platser, platsanalys, gestaltningsprocess och gestaltningsförslag. Den tredje delen innehåller reflektion och slutord. Den huvudsakliga frågeställningen jag har arbetat med är:

- Hur gestaltar man rum som tillgodoser människans behov av att gå ner i tempo, kontempera och finna ro i stadsmiljö?

Innehållsförteckning

Inledning		Gestaltningförslag	
Abstract		Gemensamma gestaltungsprinciper	96 - 97
Introduktion		Raoul Wallenbergs park	98 - 119
Innehållsförteckning		Posthusplatsen	120 - 149
Typologi		Slutord	
Bakgrund	10 - 11	Reflektion	150 - 151
Stilla rum i den publika miljön	12 - 13	Källförteckning	152 - 153
Stilla rum som typologi	14 - 15		
Stilla rum			
Programbeskrivning	16 - 17		
Universella behov	18 - 19		
Rumsliga behov	20 - 21		
Sinnenas rum	22 - 23		
Platsbesök	24 - 41		
Referenser	42 - 47		
Platser			
Var behövs stilla rum?	48 - 49		
Platsdiskussion	50 - 51		
Raoul Wallenbergs park	54 - 59		
Posthusplatsen	60 - 65		
Process			
Metod	66 - 67		
Kontextlösa skisser	68 - 77		
Platsspecifika skisser	78 - 89		
Modellstudier	90 - 93		
1:1	94 - 95		

Att leva i en stad innebär ständig rörelse, impulser och intryck som i rätt mängd stimulerar människor. Staden är full av ljud, tempo, möten och interaktioner. Vi utsätts för en stor mängd intryck då vi också matas med information från sociala medier och nyhetsflöden som kan vara svåra att komma undan från. De ständiga intrycken och informationsflöden tröttar ut, vilket ökar behovet av återhämtning, att ge sig själv paus och göra något annat som bryter av. Det kan vara en promenad i naturen, pyssla med växter eller vara på en plats som ger utrymme till ens egna tankar. (Stålhane, 2020) Balans mellan stress och återhämtning behövs för att vi ska må bra, vilket kan vara svårt att hitta om man bor i en stad där tillgången på miljöer och platser som ger återhämtning är begränsad. Särskilt i tider med förtätning av stadsbebyggelsen vilket i vissa fall leder till en minskning av stadsgrönskan. (Vetenskapsrådet, 2018) Behovet av återhämtning inom stadens gränser ställer krav på att bibehålla och underhålla attraktiva platser för återhämtning, särskilt gröna områden, men också utveckla nya platser och rum där behovet tillgodoses.

I boken *Rum för mening: Om plats och ritual i det postmoderna samhället*

(Arkitekturmuseet, 2006) får forskare, samhällsplanerare, politiker, fastighetsägare och arkitekter dela med sig tankar och erfarenheter om samhällets behov av arkitektoniska tillägg av existentiell karaktär. Utgångspunkten för texterna är människans behov och förmåga att omvandla tid och rum till meningsbärande företeelser. Flera återkommer till behovet av rum som både sammanför och ger människor utrymme att vara själv, framförallt i en tid då vi springer fortare och fortare utan att stanna till och fundera närmare över varför vi prioriterar som vi gör. Det diskuteras även om framtidens andliga rum, som inte behöver vara programmerade efter någon särskild trosuppfattning, utan

istället utformade med ett universalspråk för meditation och stillhet. Ett offentligt rum där man kan stanna upp, samla energi och utbyta erfarenheter. Där den sinnliga och kroppsliga upplevelsen står i fokus. Dit det känns naturligt att gå och där man kravlöst bara kan gå in och kanske möta någon från sitt kvarter eller någon man känner igen från bussen.

Om människor med vitt skilda bakgrunder och religiösa tillhörigheter kan gå in i samma rum och gemensamt eller individuellt uppleva sinnesfrid, kan det vara ett steg mot lugn och tolerans? Har typologin potential att på sikt kunna bli en viktig samhällsfunktion som kan bidra till intressantare och tryggare stadsdelar, där människor förs närmare varandra?

Den definition jag har av ett kontemplativt, stilla rum är ett rum som gör det lätt för människor att koppla av, finna ro och tid för eftertanke. Ett rum som vänder sig inåt och har rumsliga kvaliteter som kontrasterar mot många vardagliga rum. Det finns flera exempel på stilla rum med publik karaktär, däribland bibliotek, kyrkorum och parker. Det är rum som trots sina specifika syften inte kräver något från sina besökare, bara respekt för varandra och för rummet. Man kan vara där själv men ändå vara en del av ett sammanhang. Rummen i de här typologierna har ofta ett fokus, koncentration på något annat än rummet i sig.

Biblioteket är en plats med tydlig funktion där människor kan komma och läsa, söka information och låna böcker. Man kan antingen vara där på ett snabbt ärende men också vara där en längre stund. Boken och tidningen blir ett redskap för att gå ner i tempo och få ensamtid. Rummen har ofta generöst med dagsljus och det finns en regel om tystnad och respekt för rummet och för människor som vill ha en stund i koncentration. Biblioteket fungerar också som en plats där människor i alla åldrar och med olika bakgrunder kan mötas. Det är idag en multifunktionell typologi där rummen kan användas på en mängd olika sätt, då det sker massvis av olika events såsom språkkafé och föreläsningar.

Kyrkorummet är utöver en plats för religiösa aktiviteter ämnat för eftertanke och ro. Kyrkorummet uppskattas ofta för sina arkitektoniska kvaliteter - skala, materialitet, detaljering - som ger intryck. Kyrkorummet är utformad med ett fokus på att förstärka mötet mellan jord och himmel, människan och gud. Det är ett kontemplativt rum där tiden tycks stå still och som står i kontrast till stadslivet utanför. Kyrkorummet värnar om stillhet men är också ett rum för ceremonier, mässor, konserter, konst och sammankomster.

Dörrarna står ofta öppna i många kyrkor, men trots öppenheten kan det för en del människor kan det av olika skäl kännas obekvämt att träda in i ett religiöst rum.

Ett parkrum fungerar som ett andrum i staden som ger ett annat tempo och där människor kan vara nära grönska. Parkrum kan variera i skala och i den stora parken finns det en mängd olika rumsligheter med olika karaktärer. Vissa parkrum är mer intima och omslutande vilket passar för att koppla av och ha en stund för sig själv. Andra parkrum har en större skala och mer öppen karaktär med mer liv och rörelse där man också känner sig mer exponerad.

Typologin stilla rum finns i olika former där den mest förekommande varianten kallas “multifaith rooms” eller “silence rooms” som går att finna på olika platser i den publika miljön, däribland på flygplatser, sjukhus och universitet. Rummen erbjuder en plats för stillhet, meditation och bön där en mångfald av trosuppfattningar kan dela rum. Rummen ger möjlighet till både kollektivt och individuellt användande. Karaktären på rummen och hur religiöst programmerade de är kan variera. Vissa rum har ett altare, kompass som visar riktning mot Mecka eller erbjuder möjlighet att plocka fram religiösa föremål för att använda tillfälligt, till exempel heliga skrifter och bönemattor. Andra rum är avskalade på religiösa inslag och kan mer betraktas som sekulära tysta rum. En kritik som finns mot stilla rum är att de ofta anses vara för lutheranskt präglade, vilket är något man behöver vara medveten om i utformningen. (Peterson, Sandin, 2020)

I *Rooms of Silence at Three Universities in Scandinavia* (Christensen, 2018) finns en kategorisering som visar olika inriktningar och benämningar som finns inom typologin stilla rum (se nedan). I den kategoriseringen kan de stilla rum som jag arbetar med i det här arbetet benämnas som sekulära, vilket innebär en ambition av att utforma värdeneutrala rum som inte är programmerade efter någon särskild trosuppfattning.

A Typology of Shared Spaces			
	Religious	Spiritual	Secular
Individual	Prayer room	Contemplation room	Room of reflection
Collective	Multi-faith room	Meditation room	Recreational lounge

Skillnaden mellan rummens ambition och rummens arkitektoniska utformning kan ofta vara stor. I brist på ambition och resurser tenderar rummen att bli vitmålade för att vara neutrala och har inte alla gånger tillgång till fönster och dagsljus. Svårigheten med att designa ett rum som ska vara religiöst neutralt är något som Andrew Crompton tar upp i *The architecture of multifaith spaces: God leaves the building*. Ambitionen att tillfredsställa så många möjligt gör att rummen ofta blir neutrala, generella och avskalade på estetiska uttryck som kan tolkas till någon trosuppfattning, vilket ger rum som ofta saknar någon form av rumslig karaktär, insläpp av dagsljus eller materiella kvaliteter. Han skriver också att den mest allmänna definitionen för religiösa, sakrala rum varken är rum som ger uttryck för jord som möter himmel eller rum med inslag av naturen. Den mest allmänna definitionen av ett sakralt rum, menar han, är ett rum som skiljer sig från den profana världen genom en tröskel. (Crompton, 2013)

Den ambition jag har med det här projektet är att kombinera den neutralitet och generalitet som behövs för att alla ska känna sig välkomna, samtidigt som rummet i sig ska ha arkitektoniska kvaliteter där ljus, rum och material skapar en kontemplativ atmosfär. De stilla rum jag arbetar med i det här projektet är fristående rum, vilket skiljer sig från majoriteten av de stilla som finns idag.

Det program jag arbetar med är stilla rum i stadsmiljö där människor i lugn och ro kan ägna sig åt kontemplation eller bara få en stund i stillhet. Rumsligheterna karaktäriseras huvudsakligen av att avlägsna kontexten utanför, då byggnadens rumsliga egenskaper stänger ute omgivningens brus, ljud och tempo och förflyttar fokuset inåt. Fokuset ligger på det kontemplativa rummets atmosfär som ger lugn, rymd och förhöjd närvaro till besökaren. Det avskilda, tysta rummet i stadsmiljön blir en gemensam plats där människor kan mötas bortom vardagens stress och tempo.

De stilla rummen är publika rum för alla. För att alla ska känna sig välkomna är rummen värdeneutrala, det vill säga religiöst obundna och har därför inga religiösa motiv. Rummen ska dock kunna vara möjliga att ändra i möblering så att människor kan använda rumsligheterna till olika kontemplativa aktiviteter, såsom meditation, bön, musik, ceremoni eller något annat liknande. Rummen skulle förslagsvis kunna gå att hyra en kortare stund till en grupp människor som vill göra en aktivitet ihop som relaterar till rummets syfte. Storleken på byggnaden varierar beroende på platsens skala och vilken typ av rumsligheter som lämpar sig bäst på platsen. Antalet människor som kan använda rumsligheterna samtidigt kan därför variera beroende på plats, men det ska gå att ha en mindre sammankomst, till exempel till en konsert. De stilla rummen är öppna från morgon till kväll, men stängda nattetid då det finns risk att de upplevs otrygga. Rummen ska bestå av beständiga material som människan kan relatera till och som har sinnliga kvaliteter, såsom trä och sten. Materialvalen ska även vara ekonomiskt och miljömässigt hållbara.

Rum för människan. För att människor med olika religiösa, kulturella och sociala bakgrunder ska kunna tilltala av rummen behöver de skalas av på motiv och symbolvärden som kan verka stötande, däribland religiösa motiv. Att gestalta rum som ska tilltala så många som möjligt är därför klurigt. Samtidigt som man inte vill utesluta någon grupp av människor ska det heller inte bli så avskalat och neutralt att rummen blir tråkiga och själlösa.

Ett sätt att försöka ta sig an den här utmaningen är att utgå från några basala, universella behov som vi människor har gemensamt och som man kan gestalta utifrån. Vilka universella behov kan jag identifiera som är relevanta för den här typologin? Hur gestaltar man utifrån de universella behoven?

Skydd

Gemensamt för oss människor är behovet av tak över huvudet och skydd för väder och vind. Upplevelsen av fysisk och psykologisk trygghet i ett skyddande rum innefattar i många fall avskärmning av ljud eller sikt som ger känslan av en trygg, omslutande sfär. Tryggheten kan också upplevas genom att man i någon ser, hör eller känner omvärlden. Det kan till exempel vara ett sorl på ett café eller utblick över ett torg.

Samvaro

Samtidigt som det finns ett behov av en privat sfär finns det också ett behov av att möten med andra människor och att känna sig en del av ett större sammanhang. De sociala interaktionerna kan vara självvalda, spontana eller passiva. I den här typologin handlar det mycket om att skapa förutsättningar för spontana möten men också att man kan vara ensam tillsammans.

Stimulans

Ett behov av att utmanas, stimuleras. Att bryta av det monotona med något som väcker tanken, något att vila ögonen på eller något som är föränderligt över tid. Det kan vara ett väl omhändertaget material som ger en känsla av omsorg, ett ljus- och skuggspel som förändras under dagen eller ett oväntat rum. Utmaningen, i den här typologin, ligger i att hitta en balans så att det inte blir för mycket stimuli så att det tar för mycket uppmärksamhet eller för lite stimuli så att det blir enformigt och monotont.

Vilka fler rumsliga behov finns för programmet? Efter att ha undersökt liknande typologier, varit på platsbesök, samt läst texter som berör kontemplativa rum, har jag kommit fram till att rummen på olika sätt ska tillfredställa de här rumsliga behoven:

Slutenhet / rymd

Rummet behöver tillfredställa människans behov av slutenhet och koncentration samtidigt som det ska balanseras med öppenhet och rymd. Rummets rymd, skala, mått, rumsliga disposition, utblickar och spelet mellan ljus och skugga spelar en stor roll i upplevelsen av slutenhet och öppenhet.

Trygghet

Rummet i sig ska kunna hålla sällskap till någon som är där själv. Det innebär att rummet ska upplevas tryggt, att det ska finnas olika former av stimuli och att det ska finnas en balans mellan avskärmning och överblick.

Flexibilitet

För att fler människor ska använda sig av det stilla rummet behöver det finnas rumslig flexibilitet för att kunna ha olika aktiviteter. Rummets utformning ska ge möjlighet till att en flexibel användning och möbler ska lätt kunna flyttas på vid behov.

Inre arkitektur

Kliva in i något annat, en tydlig bortkoppling av omgivningen. Det inre rummet ska kontrastera med starka rumsligheter som sänker tempot och ger ett lugn till besökaren. Omgivningen kan i vissa fall tas in i rummet i form av utblickar, men de ska isåfall vara placerade och utformade på ett sätt som gör att det inte tar för mycket fokus från det inre rummet.

Yttre arkitektur

Den yttre arkitekturen ska väcka nyfikenhet för människor som passerar förbi. Byggnaden ska vara lättillgänglig, inbjudande och ha element som sträcker ut en hand till omgivningen, som bjuder in, till exempel en bra entresituation eller sittplatser längs en fasad. Den yttre arkitekturen ska ha en karaktär som ger stark identitet, både för att signalera sin funktion till omgivningen och för att väcka nyfikenhet.

Upplevelsen av de de stilla rummen handlar i mångt och mycket om en estetisk kroppslig upplevelse där alla sinnen upplever arkitekturen, vilket är något som Juhani Paallasma skriver om i *The eyes of the skin*. Där skriver han om att vi människor har ett behov av att gå in i rum som kroppen relaterar till och som ger närvaro för alla sinnen. Pallasmaa skriver om att det i rum finns en ständig närvaro mellan ljus och skugga där skuggor andas in och ljuset andas ut. Det finns olika former av ljus och de kan användas för att förstärka kontrasten mellan rumsligheter, till exempel rörelsen från en liten mörk entré till ett stort ljus rum.

Naturligt ljus ger mjuk och behaglig skärpa. Det skiftar humör under dagen. Det grynande morgonljuset, det skarpa middagsljuset, den varma tonen från eftermiddagssolens reflektioner, det nedstämda ljuset när det regnar, det dova kvällsljuset. Det direkta solljuset ger kontrasterade ljus med skarpa skuggor som rör sig i rummet under dagen. I skuggor, i svagt ljus, tar en ett steg tillbaka och låter rummets intimitet och materialens taktilitet träda fram.

I boken *Atmosphere* av Peter Zumthor, skrivs det om arkitektoniska kvaliteter som förhöjer närvaron hos besökaren och ger upplevelser som berör. Han skriver bland annat om vikten att skapa en omsorgfull spänning mellan den yttre och inre arkitekturen, mellan det publika och det intima, genom trösklar, övergångar och gränser. Han arbetar även med att skapa lager av intimitet, balans mellan närhet och distans, samt gradienter mellan ljus och skugga. Genomgående är närvaron av material som är varsamt placerad och behandlad för att ge rumsliga upplevelser som förhöjer närvaron och lyfter tanken.

I undersökandet av stilla rum har jag besökt olika kontemplativa rum för att få inspiration och intryck. Det har gett mycket att ha upplevt rummen på plats så att alla sinnen kan ta in rummet, rörelsen genom sekvenser, ljud och dofter. Det jag mest har reflekterat över är hur ljuset kommer in i rummet, vilka material det är och vad de gör, utblickar, hur man rör sig till och genom rummet och de tektoniska kvaliteterna. Jag har också reflekterat över upplevelser från en mängd olika platsbesök som jag har burit med mig genom åren. Byggnaderna som jag har besökt till det här projektet är kyrkor och kapell från 60-talet och framåt och en konsthall. Valet av byggnader att besöka har handlat om att de har intressanta rum som på olika sätt har kontemplativa kvaliteter. Några av byggnaderna ligger på platser man får ta sig till i naturområden och inte i den urbana miljön, vilket skiljer sig från det program jag har jobbat med. Andra platsbesök har varit i den urbana miljön och kan bättre relatera till programmets önskan om att kontrastera stadens tempo och rörelse. Gemensamt för alla platsbesök är att de har intressanta kontemplativa rumsligheter som på olika sätt och i olika grad tar in omgivningen i rummet och att de har starka arkitektoniska grepp.

Byggnader jag har besökt

- Västerorts kyrkan, Stockholm
- Årsta Kyrka, Stockholm
- Storkällans Kapell, Stockholm
- Malmö Konsthall

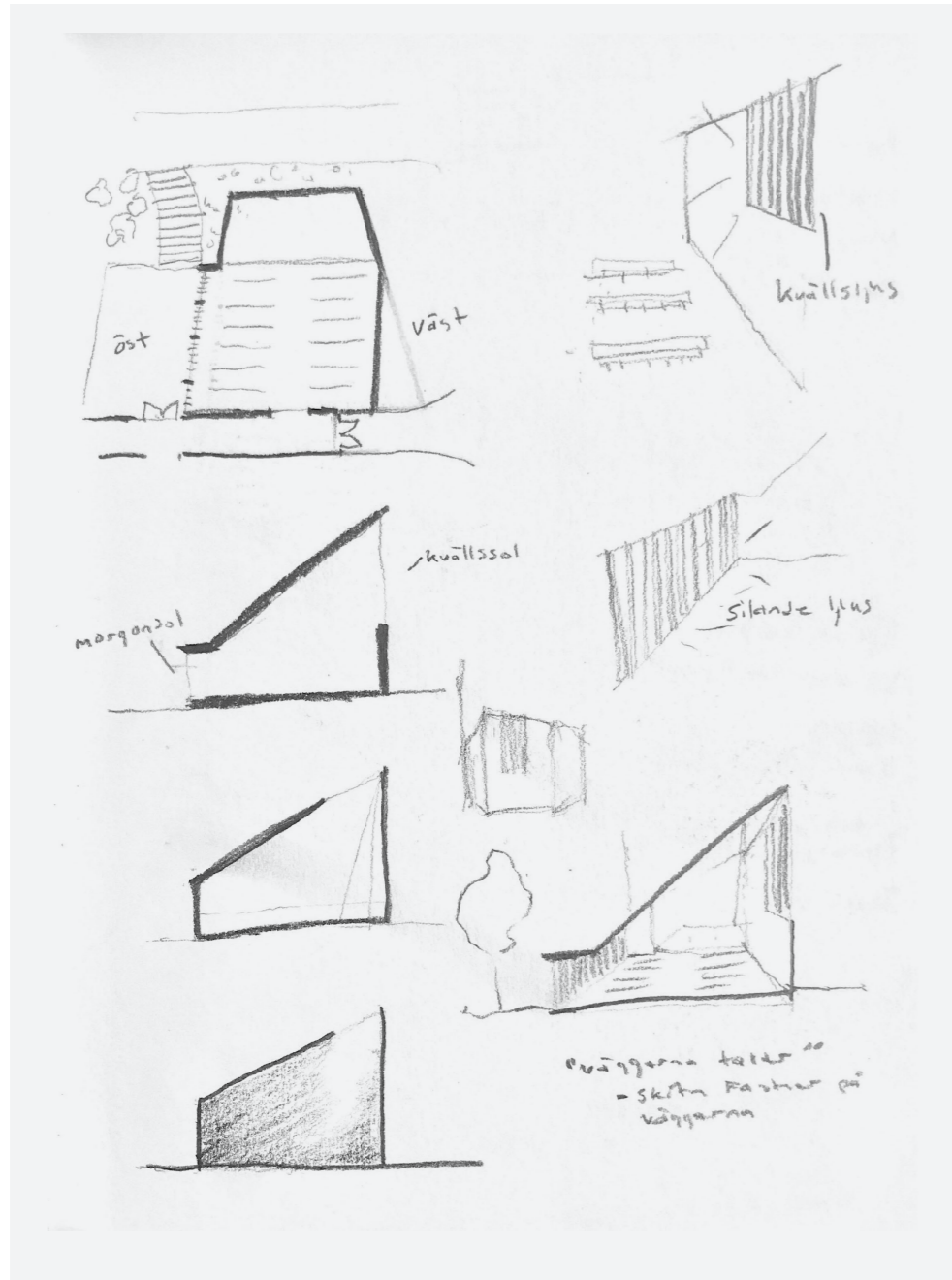
Skulptural, skuren form, vid ett högt bostadshus. Den ursprungliga entrén ligger mot öst, med en uteplats som ligger i lä. Kyrkorummet öppnar upp sig mot öst med öppningsbara partier som silar in ljus genom vertikala ribbor. På andra sidan rummet kommer ljus från ett högt sittande stort fönster som även det har en vertikal indelning. Ett starkt ljusinsläpp faller ner i fonden av rummet, ner mot altaret. Kyrkorummets väggar och tak är gjord i sandblästrad, brädformsgjuten betong som ger ett rått intryck. Pastorn som visade upp kyrkan pratade om väggarnas betydelse och effekt för besökarna. "Väggarna som talar" - betongens skiftningar som skapar fascination. "Skiten sitter i väggarna" - besökaren som kan lämna ifrån sig det som tynger en i rummets råa betongväggar.

Vad jag inspireras av

- Materialiteten som talar med besökarna
- Ljusinsläpp från öst och väst, både i ögonhöjd och från ovan
- Avskildhet från omgivning, endast insyn/utblick öst och uteplatsen
- Den starka rumsligheten som griper tag i en

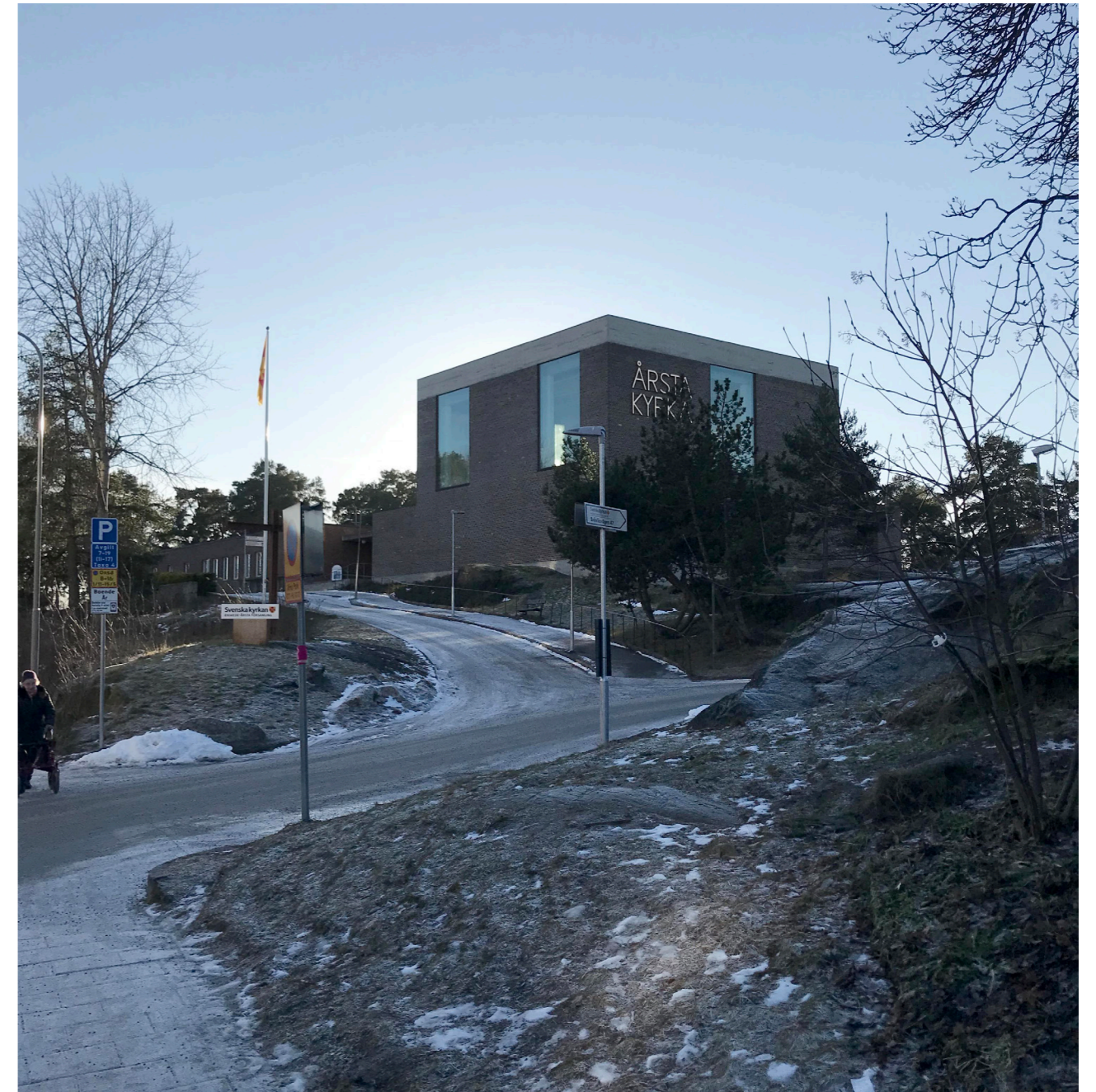
28
29

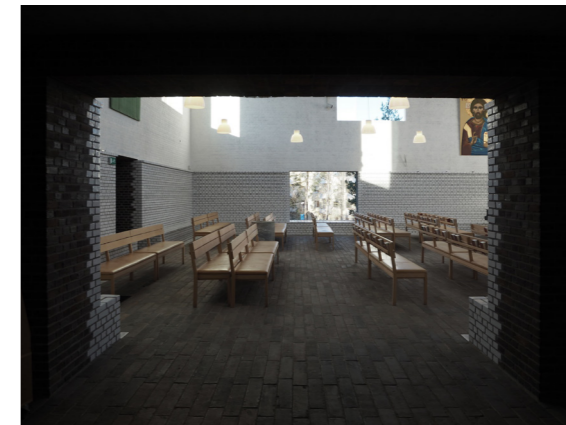
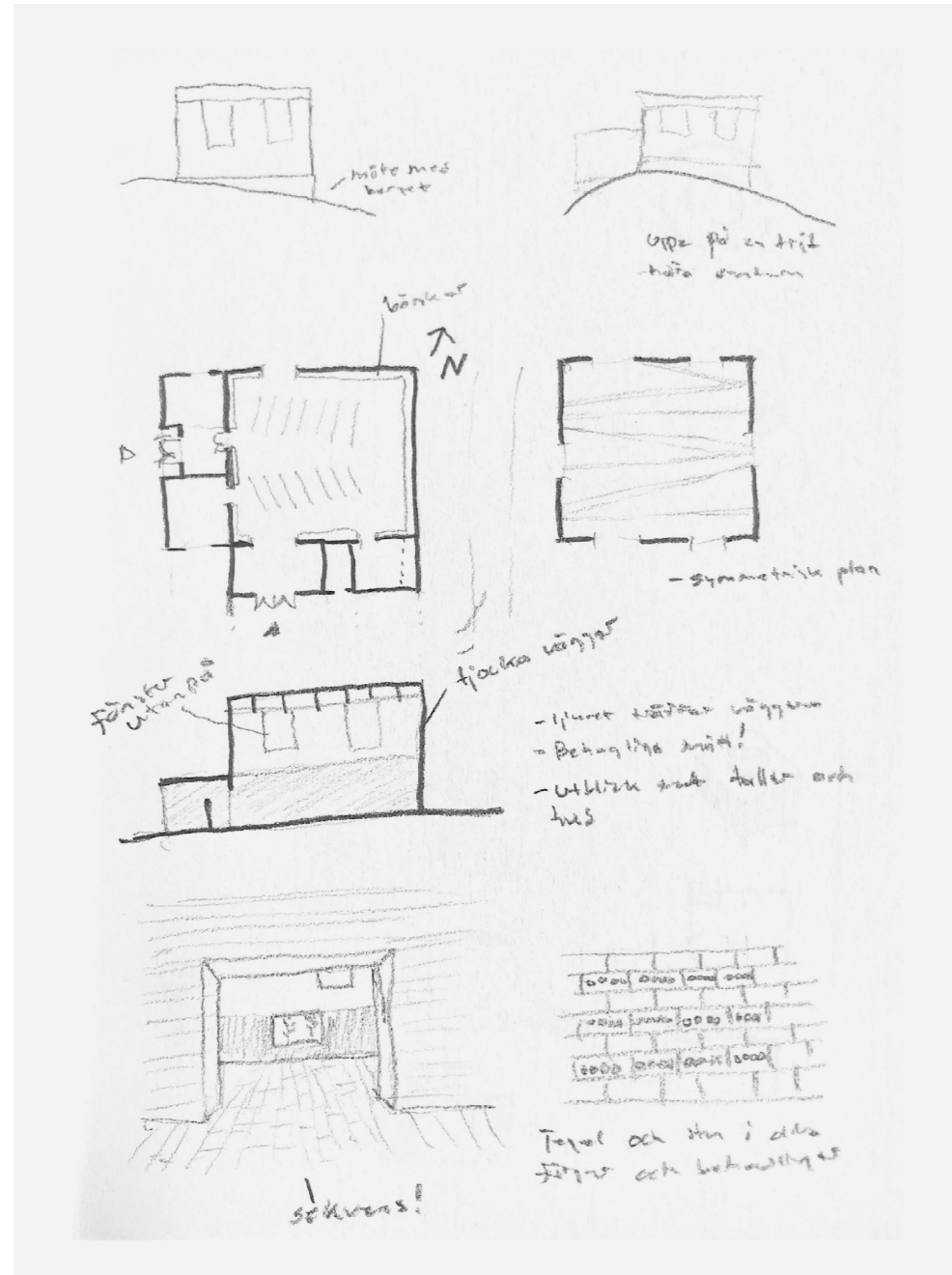

På en kulle, möter berget på ett fint sätt. Gå upp för berget, in i foajé, in det mörka förnummet där det ljusa stora rummet sen öppnar upp sig. Ett fönster med utblick i ögonhöjd i hela rummet, vy mot träd. Resten av rummets stora fönster ger utblick mot himmel och träd. Ljuset träffar väggarna på flera håll. Byggnadens fönster syns inte inifrån, ger känsla av att det saknas gräns mellan ute-inne i rummets öppningar. Rummets tegel och sten har behandlats på olika sätt, ger dynamik och stimulans utan att ta för mycket fokus.

Vad jag inspireras av

- Hur byggnaden möter mark
- Rumssekvensen, från dämpat till att rummet öppnar upp sig
- Det ständigt pågående ljusspelet som kommer från fönstrena i de olika väderstrecken
- Variation i material som ger rummet karaktär och ger stimuli
- De eleganta utanpåliggande fönstrena

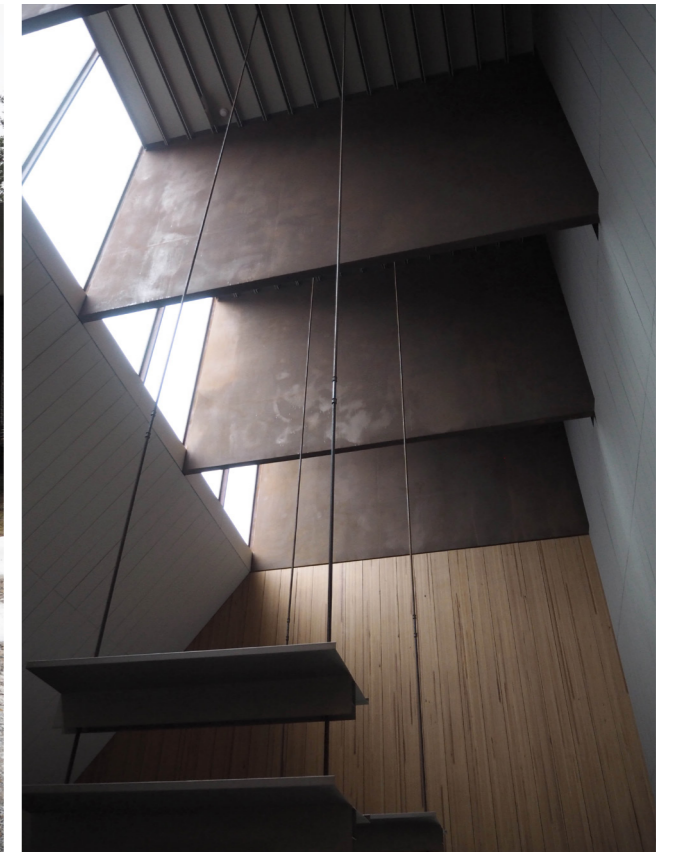
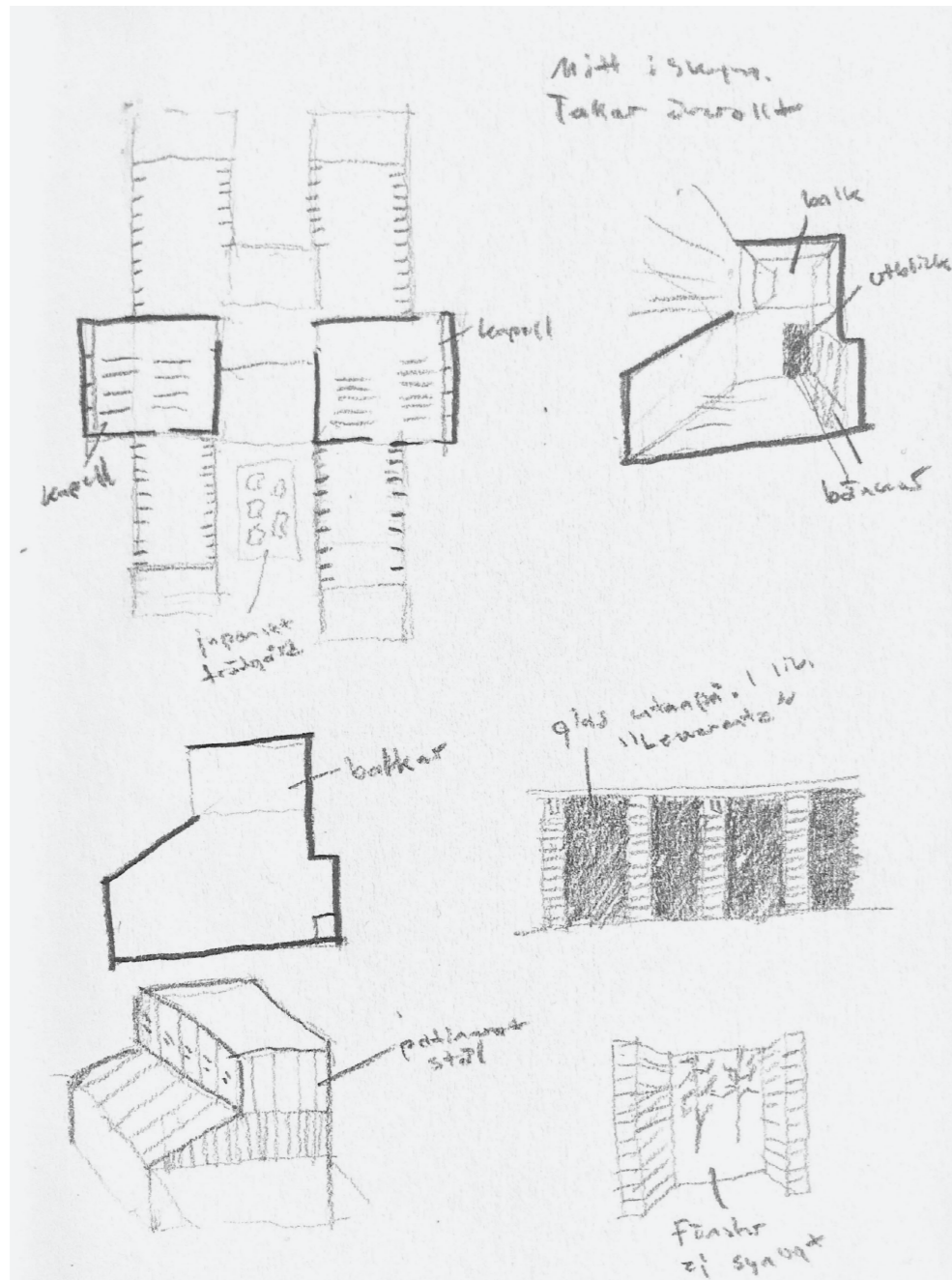

Kapell/krematorium mitt i en tallskog i utkanten av Stockholm. Möts av två flyglar med ett japanskt gårdsrum emellan. De uppstickande volymerna med fönsterpartier på ena sidan är de två kapellen. Inne i kapellrummen ger takfönstrena ett mjukt ljusinsläpp, som kommer ner mellan rejäla balkar som följer fönstrenas indelning. Kapellrummen har även två fönster i varje rum med utblick i ögonhöjd, där man blickar ut mot naturen. Flyglarna som bildar gårdsrummen har en tydlig indelning mellan fönster och tegel. Fönstrena går ända upp till takfot, samt ligger utanpå, vilket ger en speciell upplevelse både ute och inne.

Vad jag inspireras av

- Gårdsrummet!
- Det tydliga rummet med tunga balkar och ljusinsläpp från ett håll
- Mötet mellan materialen och omgivningen
- De eleganta utanpåliggande fönstrena

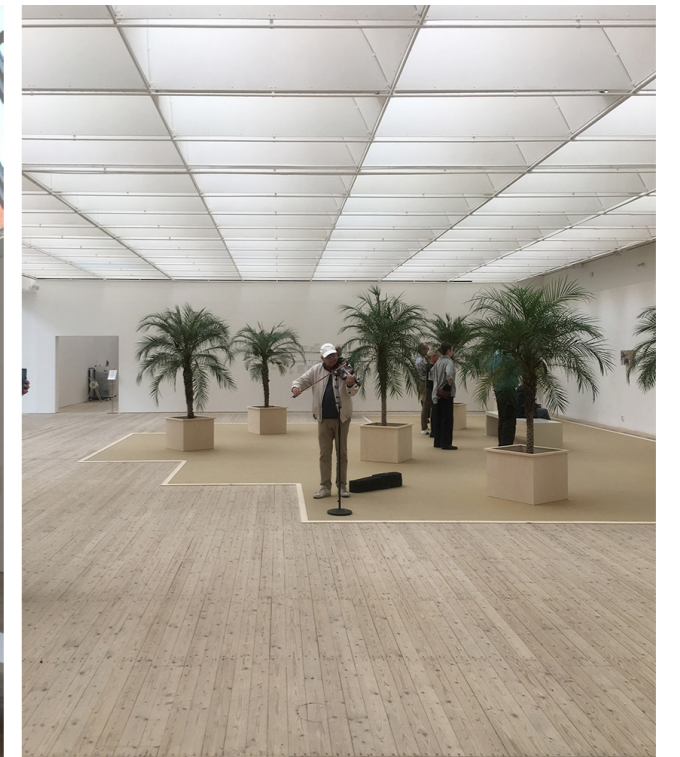
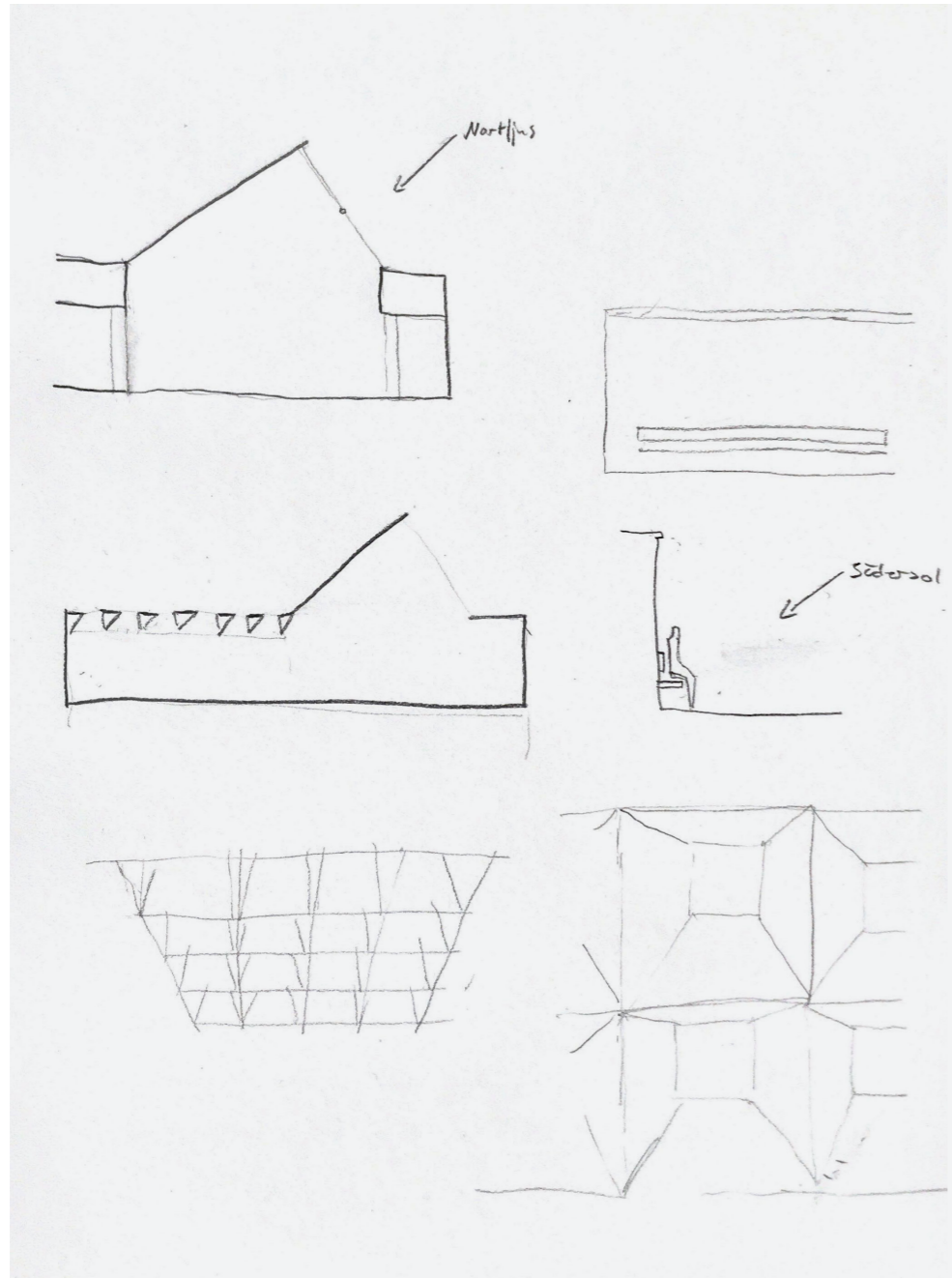
I centrala Malmö, intill Triangeln, ligger Malmö Konsthall. Byggnadens framsida vetter mot ett öppet torg som har mycket liv och rörelse. Torget är en öppen hårdgjord yta med cykelstråk, sittplatser, skulpturer och en rund betongplatta som används av skateboardåkare. Byggnadens framsida har en entré och en vägg med bänk mot söder som används flitigt. Mot väst öppnar byggnaden upp sig mot Magistratsparken.

Konsthallen är robust och har intressanta ljusflöden, då den dels har ett rum med takkassetter med norrvända ljuskupoler som blir som ett lysande tak, samt ett rum med en stor lanternin som släpper in ett mjukt norrljus och ger rummet höjd. Konsthallens sätt att ta in ljus ger starka rum med en speciell karaktär.

Vad jag inspireras av

- Kontrasten mellan den yttre och inre arkitekturen
- Sittbänken mot torget och mot söder
- Ljusinsläppen som har kontemplativa kvaliteter och ger rummen starka karaktärer

Kampens Kapell, även kallad Tystnadens Kapell, är ett religiöst obundet kapell i Helsingfors. Den byggdes ihop av stadens församlingar och socialtjänst. Människor kommer dit för att sig undan men också få stöd av personer de kan prata med. Kappellet ligger mitt i ett torg i centrala Helsingfors. Byggnaden fjärrar sig från omgivningen och det blir tydligt att man kliver in i något annat. Det inre trärummet ger en dämpande akustik som förstärker tystnaden och ger en tydligt kontrast mot omgivningens brus. Det här projektet var bland de första exempel på fristående stilla rum i stadsmiljö som jag tog del av och är ett projekt som har varit en viktig referens genom projektet.

Foto: Marko Huttunen, 2012

Foto: Andreas Andersson, 2012

Den här tillfälliga paviljongen stod i London 2011. Idén med paviljongen var att göra en omslutande trädgård inuti en större trädgård, där människor kan komma in till ett omslutande rum med kontemplativa kvaliteter. Byggnaden är en sluten volym med ett fåtal öppningar som leder in till ett mellanrum, en mörk passage, som leder en vidare mot öppningar till trädgårdens ljus och grönska. Gården har ett takutsprång som ger rum under tak, vilket ger möjligheter till att ta del av gården även fast det är dåligt väder. Byggnaden består av en trästruktur som är täckt med en svart duk som ger en taktill textur. Paviljongens rumsliga sekvenser, taket som rumsbildande element och atriumgårdens kontemplativa kvaliteter är något som har inspirerat mig i mitt gestaltningsarbete.

Foto: Helene Binet, 2011

Foto: Oscar Ferrari, 2011

Konstnären James Turrell har sedan 1970-talet gjort installationer där rum möter ljus - både naturligt och artificiellt. Fokuset ligger på mötet mellan människan, rummet och ljuset. Rummen han har gjort är både fristående rum och rum i befintliga byggnader. Den här installationen, består av ett yttre semitransparent skal och ett inre slutet rum. Det inre rummet har ett tydligt fokus på öppningen i taket som ger ett ljus i ständig rörelse och utblick mot himmel som skiftar under dagen. Det jag har inspirerats av i det här projektet är det yttre skalet som ger ett semitransparent skikt, samt det inre rummets fokus på ljuset och himmelen.

Foto: Fernando Guerra

Foto: Jonas Poulsen

I vilka situationer i staden skulle publika stilla rum komma till mest nytta? I mitt utforskande av stilla rum i den publika miljön har jag försökt identifiera olika situationer i staden där det på olika sätt skulle finnas behov av fristående stilla rum med publik karaktär, både för stadsrummet och för människor. I grunden handlar det om att de stilla rummen ska vara där människor är och rör sig, att de ska vara nära nyttjaren. De ska vara lätta att ta sig till och gå in i. De situationer i staden som skulle kunna passa för stilla rum är torg, parker, mellanrum, infill mellan hus, i en offentlig byggnad, på en befintlig huskropp, vid vattnet, i en innergård eller i en gränd. De stilla rummen svarar olika beroende på vilken situation de relaterar till, då de antingen kontrasterar med rum som bryter av eller förstärker med rum som förhöjer platsen. Det finns situationer där en kombination är att föredra, utmaningen ligger då på att hitta rätt balans mellan kontrastering och förstärkning.

Olika situationer ger olika typer av stilla rum. Ett torg, till exempel, är en plats där människor och trafik ger tempo, liv och rörelse. En knutpunkt i staden där många passerar dagligen och där olika aktiviteter och sammankomster kan förekomma. I den här situationen skulle de stilla rumsligheternas kontrastera med fokuset på det inre rummet och med tystnaden som bryter av omgivningens brus, ljud och tempo. Ett annat exempel är en park - en plats med natur, stråk och grönska som fungerar som ett andrum för hela staden. I den här miljön får människor avkoppling och ro. Stilla rum i en sån här miljö skulle ha fokuset på att förhöja och förstärka platsens kvaliteter, erbjuda ett annat sätt att uppleva platsen på.

Tidigt i projektet bestämde jag mig för att gestalta stilla rum utifrån befintliga platser. Alternativet annars var att arbeta konceptuellt, där de stilla rummen mer utgår från fiktiva situationer. Att gestalta utifrån befintliga platser ger kontext och en mängd aspekter att ta hänsyn till, vilket ger en intressantare och mer verklighetsförankrad gestaltning. Under projektets gång har det funnits olika tankegångar kring hur många platser jag ska arbeta med, där jag både har varit inne på att arbeta med en handfull platser och en enskild plats. Valet föll på att arbeta med två platser, vilket har flera anledningar. Dels ger det möjlighet till att lära känna platserna ordentligt och att kunna gå djupare in i gestaltningen. Det är också två platser med olika karaktärer som ger olika typer av rumsligheter, vilket öppnar upp för en bredare undersökning av vad stilla rum i en stadsmiljö kan vara för något. Att arbeta med två platser skapar också en dialog där man kan jämföra de olika gestaltningarna och diskutera likheter och skillnader.

De platser jag har valt att arbeta med är Raoul Wallenbergs park och Posthusplatsen. Båda platserna ligger i centrala Malmö och i anslutning till två noder i stan - Gustav Adolfs torg och Centralstationen. Platserna har både likheter och olikheter, Många människor passerar platserna dagligen och men få stannar till. Platserna ger i viss mån paus åt människor idag, men det finns potential och behov av att förstärka deras befintliga egenskaper, samtidigt som det också finns behov av kontrasterande tillägg som ger kvaliteter som inte fanns där tidigare. De är designade och bearbetade platser men kan beskrivas som underutnyttjade punkter i stadsmiljön. Där de framförallt skiljer sig är hur känsliga de är att arbeta med. Raoul Wallenbergs park är en liten park som inte tål några större ingrepp, utan snarare något i en mindre skala som tar hänsyn till den befintliga grönskan och stråken. Posthusplatsen består av en stor, öppen hårdgjord yta med en storskalig omgivning, vilket gör den till en mer tillåtande och tålig plats att jobba med.

Vid Gustav Adolfs torg, centrala Malmö. Torget är en stor möteplats med evenemang och marknader året om, samt en nod för busstrafik. Två av Malmös största shoppinggator möts på torget, där det också ligger en galleria och en stor mängd butiker i hela området. Kanalen är en attraktiv plats att vara kring, särskilt på sommarhalvåret då många sitter trapporna ner till vattnet. Vid Raoul Wallenbergs park finns ett populärt stråk för cyklister och gångtrafikanter som rör sig hela vägen till centralstationen. I parken finns det flera mindre gångvägar, där framförallt den diagonala passagen används mest flitigt. Omkring parken är det mycket trafik. Träden är stora och gamla. Det finns en fontän och skulpturala element i den nordvästra entrén till parken, samt en del plantering, vilket visar att det finns en omsorg. Parken används idag mest som passage och det är inte särskilt många som stannar till. De gröna ytorna används mest för rastning av hundar.

Parkens centrala läge och närhet till en av Malmös mest besökta torg, i kombination med den omslutande grönskan, stråk och närhet till kanalen, gör att den redan har kvaliteter som gör den till ett andrum i staden. Ett tillägg i den här parken handlar därför mycket om att förstärka dessa kvaliteter, samtidigt som den ska ha kontrasterande rumsligheter som bryter av omgivningens tempo och rörelse.

- Bil och buss (green dotted line)
- Cykelstråk (red dotted line)
- Gångstråk (orange dotted line)

1.4000

1.500

58
59

Posthusplatsen ligger precis vid centralstationen i Malmö. Den har en torgliknande öppen yta som breder ut sig framför det monumentala Centralposthuset. Under vissa delar av året används den öppna ytan under evenemang och festivaler, till exempel Malmöfestivalen. Posthusplatsens huvudelement är det stora, plana golvet med en mönstring av röd och grå granit. Den södra delen av torget har skulpturala element och trappor som vetter ner mot vattnet. Trapporna används flitigt de soliga dagarna om året, då människor sitter där på lunchen eller fångar eftermiddagsolen. Genom torget går en cykelväg som används ofta. Trafiken är ständigt närvarande, då bussar och bilar hörs och syns runt om en hela tiden.

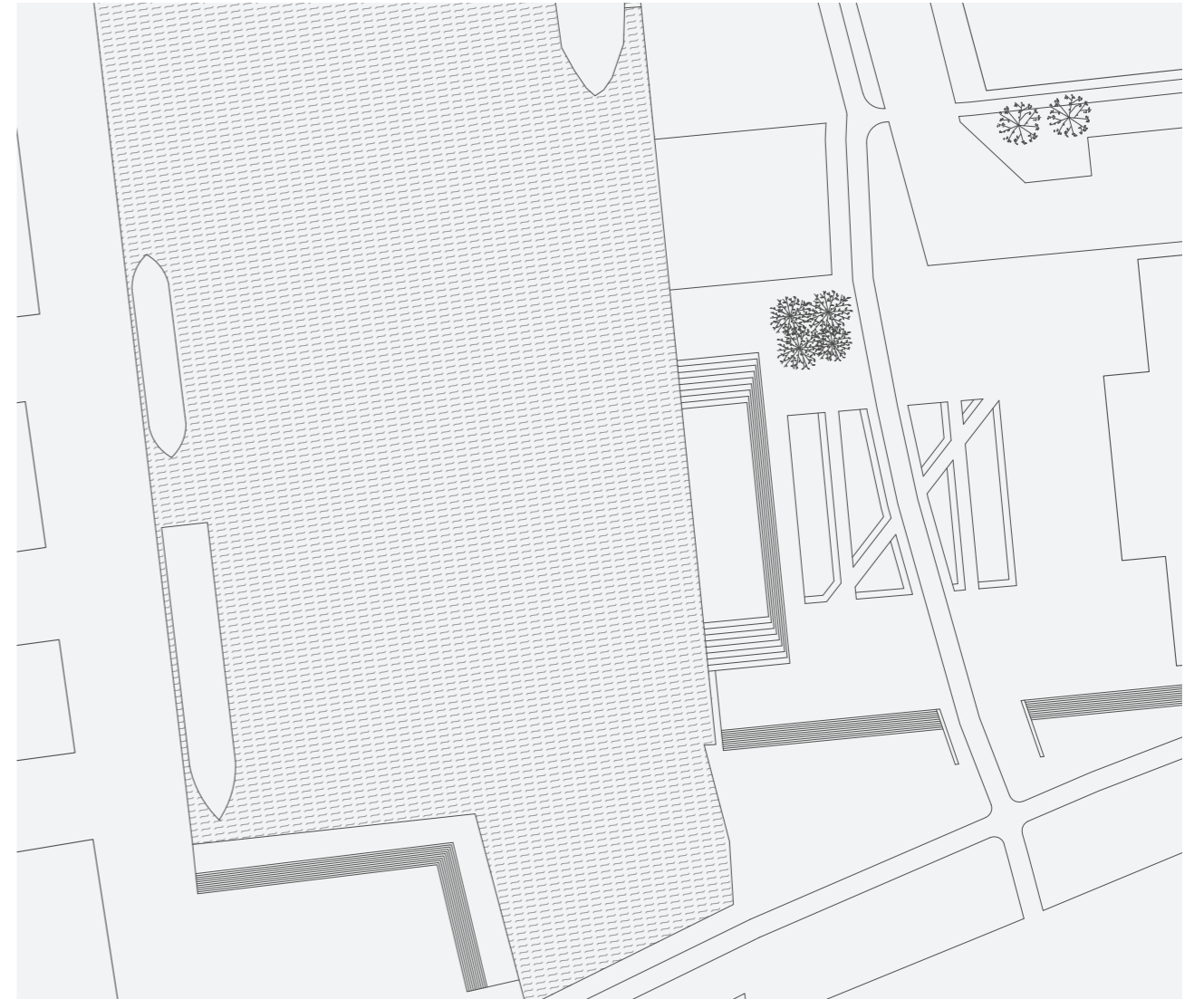
Torget används inte till något särskilt idag utan är mest en öppen hårdgjord yta som har en cykelpassage, lite trappor man kan sitta på och några träd. Platsen fungerar i viss mån som ett andrum för staden idag, vilket har mycket att göra med dess läge, öppenhet, solläge, trappor och närhet till vatten. Dess närhet till centralstationen, Malmö Universitet, stråk och kontor gör den till en passande plats att placera ett stilla rum på. Människor som väntar på tåget, studenter som behöver en paus eller kontorsarbetare som behöver komma undan en stund kan använda sig av ett fristående stilla rum. Ett tillägg på den här platsen handlar mycket om att förstärka platsens kvaliteter som ett andrum i staden, men också addera kontrasterande rumsliga och kontemplativa kvaliteter som inte fanns där innan.

- Bil och buss* (green)
- Cykelstråk* (red)
- Gångstråk* (orange)

1.4000

1.1000

Den här gestaltningsprocessen består av ett upplägg som för mig är ett nytt sätt att jobba på. I vanliga fall är platsen och dess förutsättningar en startpunkt i gestaltningsarbetet, där kontexten genomsyrar gestaltningsprocessen från första början. I det här arbetet kommer startpunkten istället vara byggnaden och dess inre rumsligheter, sekvenser och scener. Att kliva in i ett stilla rum innebär en avskärmning av omgivningen, där fokuset ligger på det inre rummet. Det finns därför fog för att gestaltningsarbetet börjar med det inre rummet.

I ett andra skede av gestaltningsprocessen sker mötet mellan plats och byggnaden, de inre rummen. Platsens förutsättningar, karaktär och kontext kommer i högsta grad prägla gestaltningen i resterande delen av gestaltningsarbetet.

De två olika faserna i gestaltningsarbetet:

Fas 1 - kontextlösa skisser

Den här fasen består av ett utforskande av kontemplativa rumsligheter, där jag med ett öppet sinne undersöker sekvenser, rumsligheter av det inre och yttre rummet. Undersökningen består av ett skissarbete som utgår från kontextuella likheter, förutsättningar som inte är platsspecifika. Likheterna är de grundförutsättningar som arkitektur gestaltas utifrån - himmel, sol, vind, de fyra väderstrecken och vyer. Skisser på rumsligheter dokumenteras och katalogiseras för att fungera som en slags idébank till senare del av gestaltningen.

Fas 2 - platsspecifika skisser

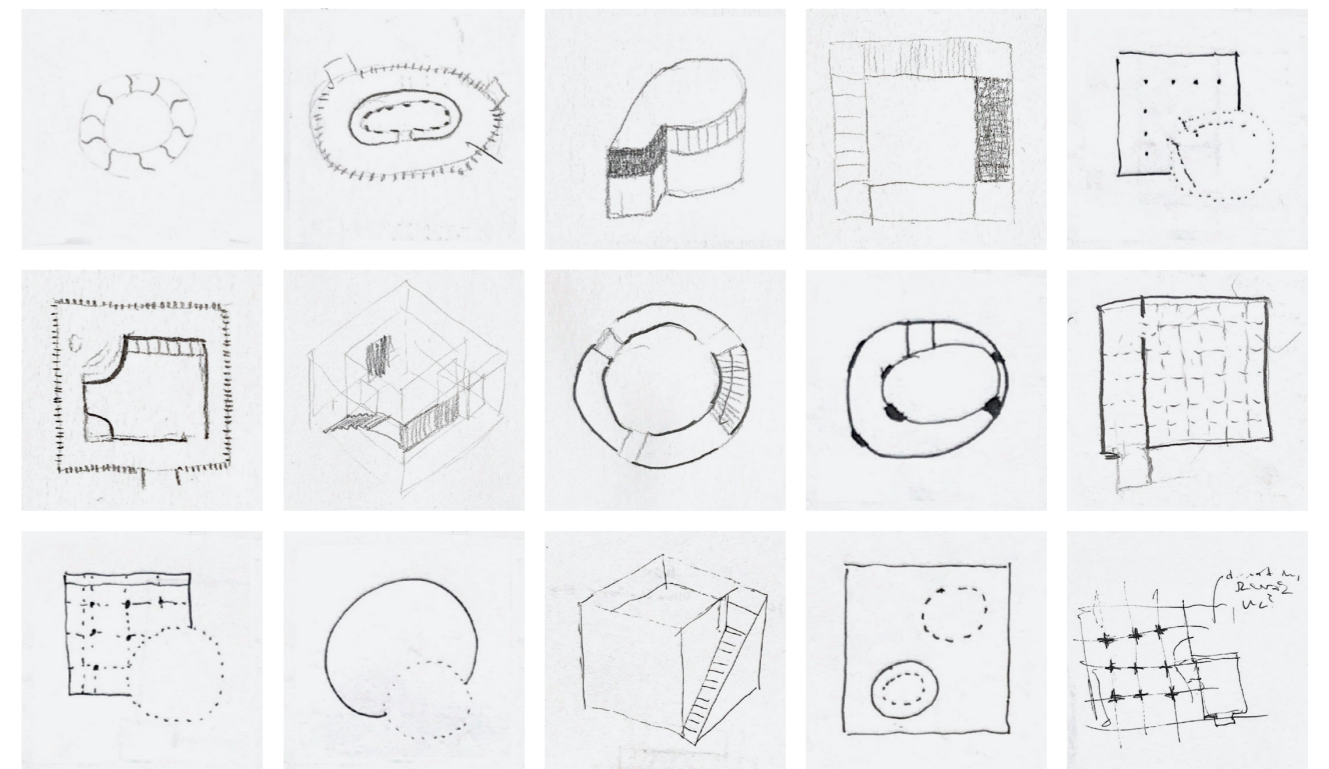
Gestaltningsarbetet försätter utifrån platsspecifika förutsättningar. I den här delen väljs plats/platser som är passande för typologin. Platsernas stråk, karaktär och kontext analyseras för att ligga till grund. Därefter sker ett gestaltningsarbete där plats möter byggnad. De tidigare skisserna på rumsligheter ger idéer och uppslag. Platsernas behov och skala formar utformningen och karaktären på byggnaden.

I ett försök att sortera och tydliggöra vad som har kommit fram av skissandet har jag kategoriserat skisserna efter rumsorganisation. Sorteringen mynnade ut i tre olika kategorier - Ett rum, Två rum och Inre rum. Utöver detta finns även en kategori som heter Scener/detaljer, vilket består av fragment av rumsliga idéer. Kategoriseringen är ganska grov men har ändå varit viktig för att lättare kunna få en överblick bland de kontextlösa skisserna.

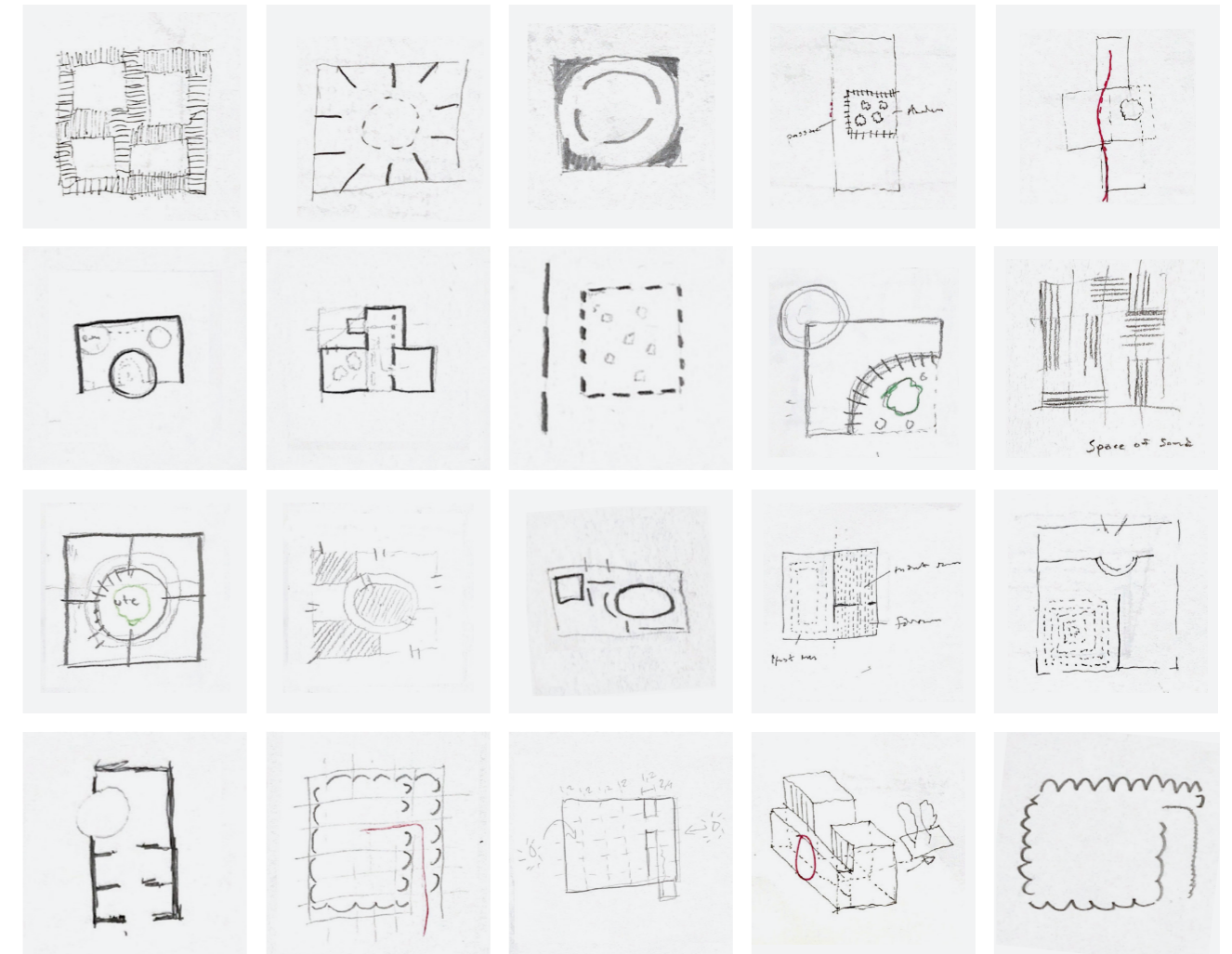
Efter att ha fått överblick bland skisserna framkom det tydligt att det var en viss skala som var återkommande. Anledningen till det tror jag ligger i att jag tidigt i processen såg framför mig att byggnaderna skulle vara solitära och ha en mindre skala som gör att det finns större möjligheter till att etablera sig i den urbana miljön. Ifall en plats skulle tillåta och behöva en större byggnad skulle flera rumsligheter kunna kopplas på varandra. Skalan i skisserna handlar också om att hitta kombinationen mellan omslutande rum som både skärmar av och har rymd, öppenhet. I den återkommande skalan finns också ett sökande efter rum, mått och detaljer som människor på olika sätt kan relatera till och som ger den intima upplevelsen som typologin eftersträvar.

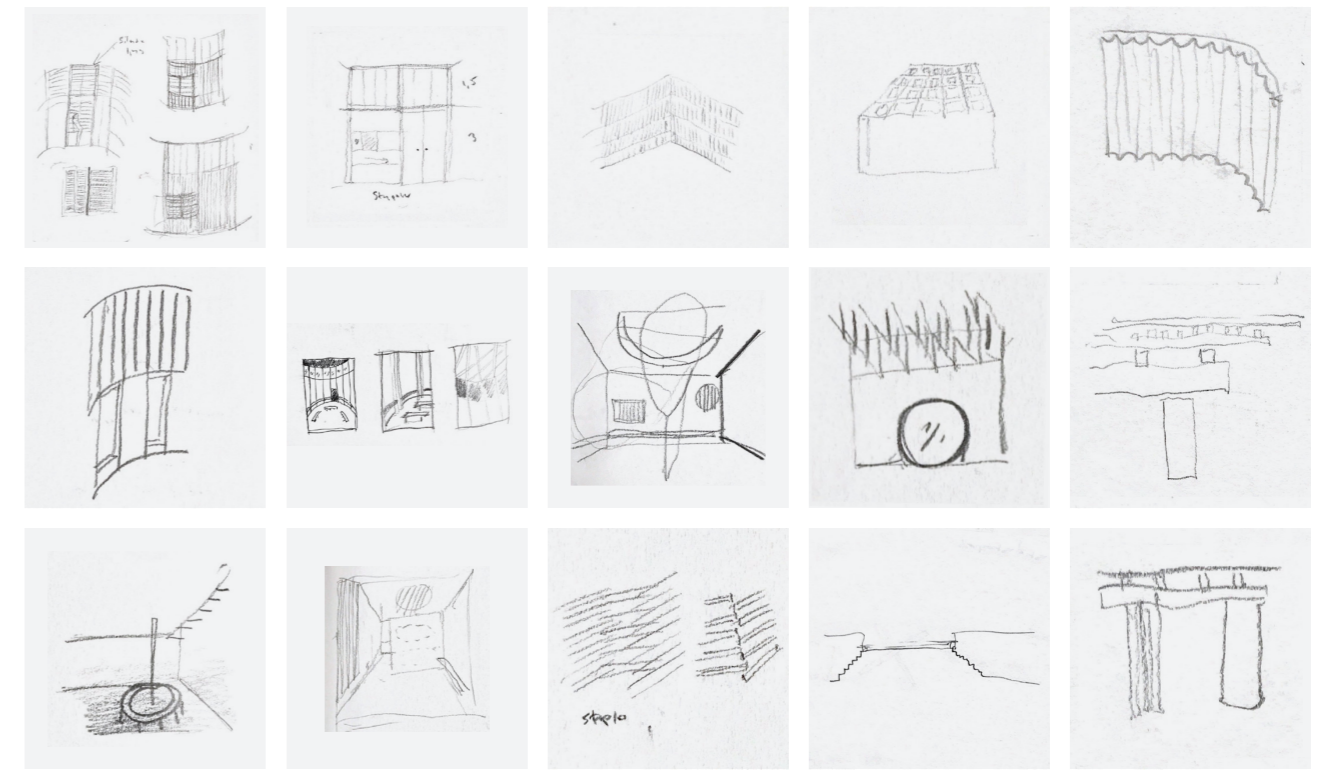
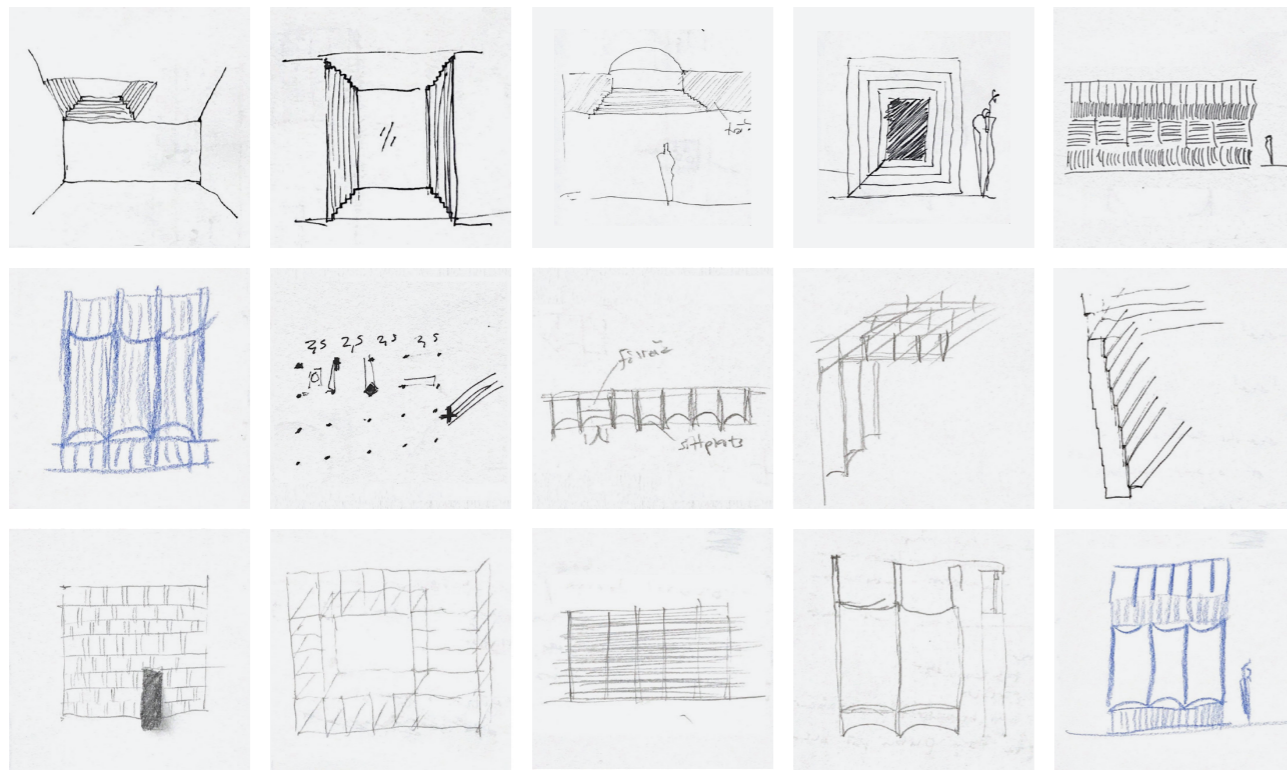
I den här kategorin, Ett rum, finns skisser som beskriver en solitär rumslighet.

I den här kategorin, Två rum, finns skisser som beskriver två skikt av rumsligheter eller två rum intill varandra. Det yttre skiktet skulle kunna vara ett semitransparent skikt som släpper in ljus och ljud, samtidigt som det skärmar av och ger rum där man kan ta sig undan. Det inre rummet skulle då kunna vara mer slutet.

Den här kategorin, Inre rum, består av sekvenser och rumsligheter som bildar ett inre landskap. Rumsligheterna kan vara atrium, slutet rum, grönt rum eller flera mindre rumsligheter längs en sekvens. Inre rum med olika karaktärer skapar variation och överraskningsmoment som ger stimuli till besökaren.

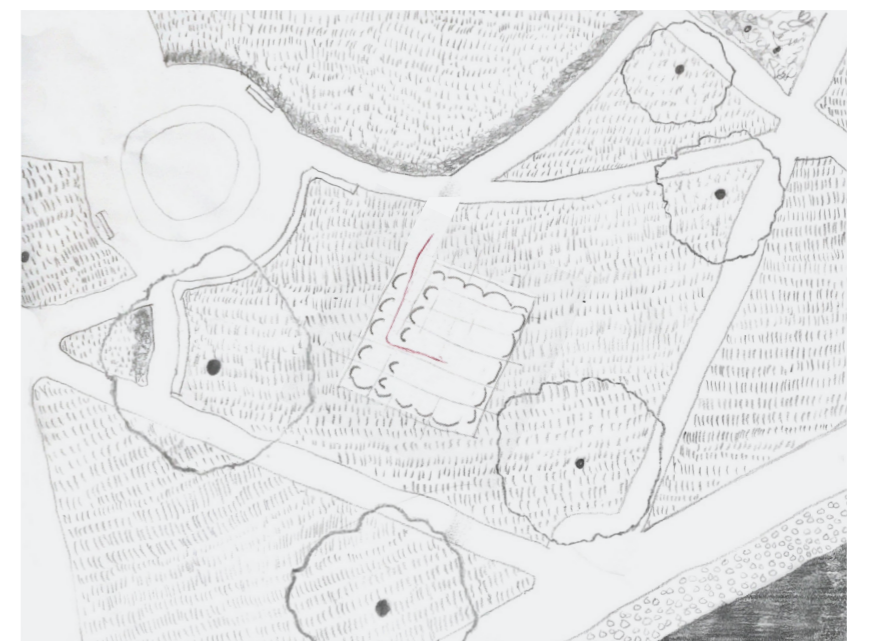
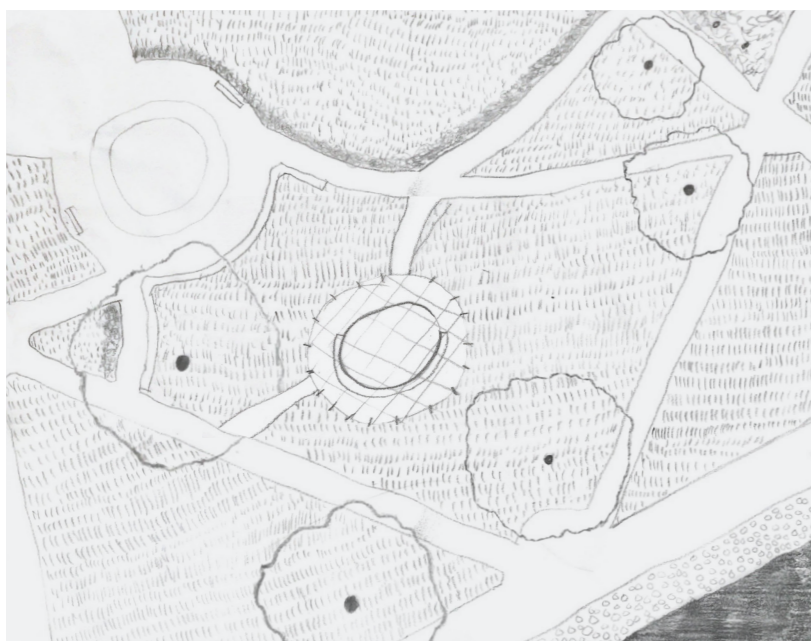

I den här kategorin, Scener/detaljer, finns fragment och ögonblicksbilder av rumsligheter.

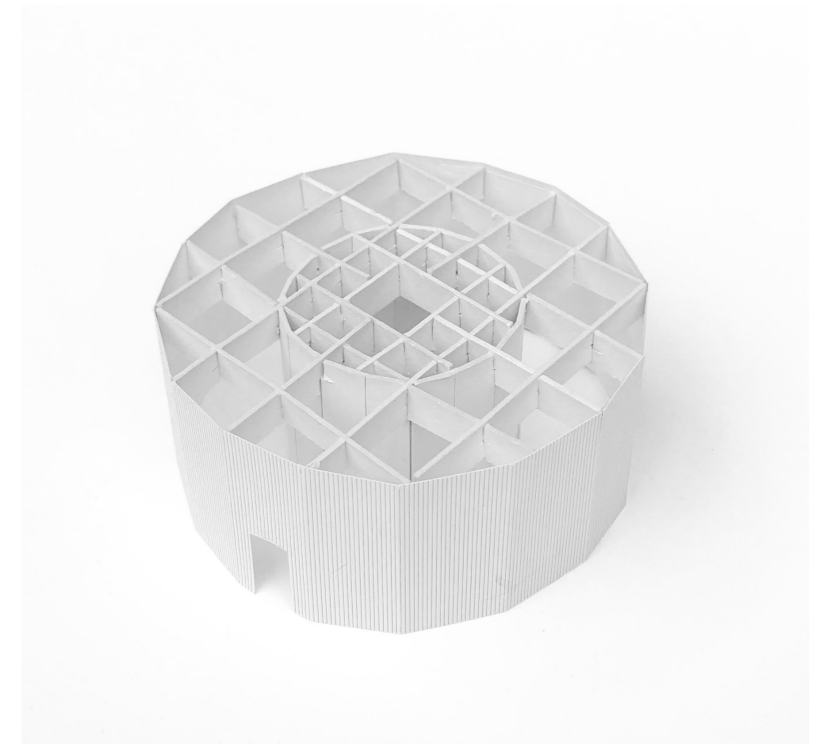
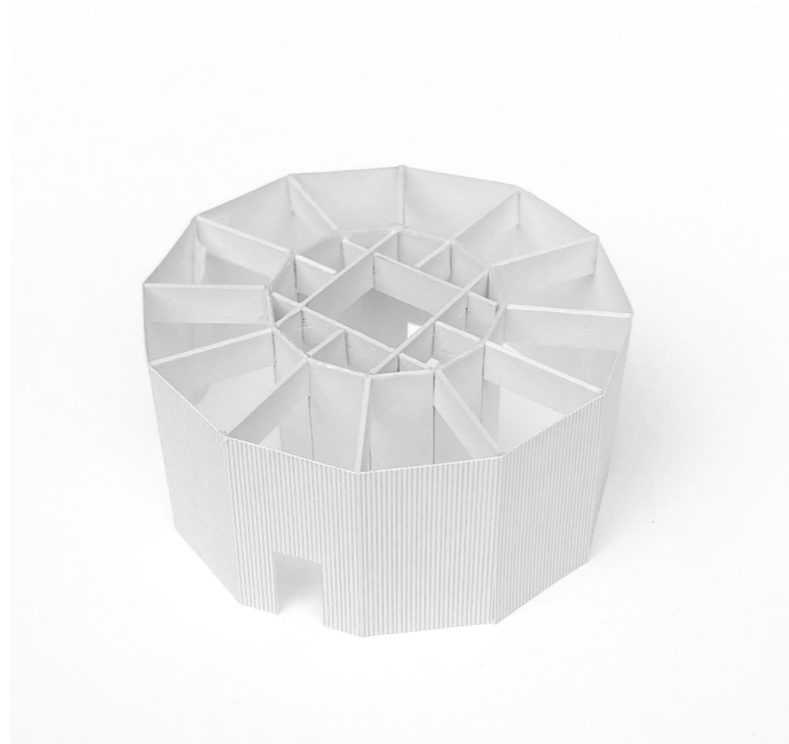
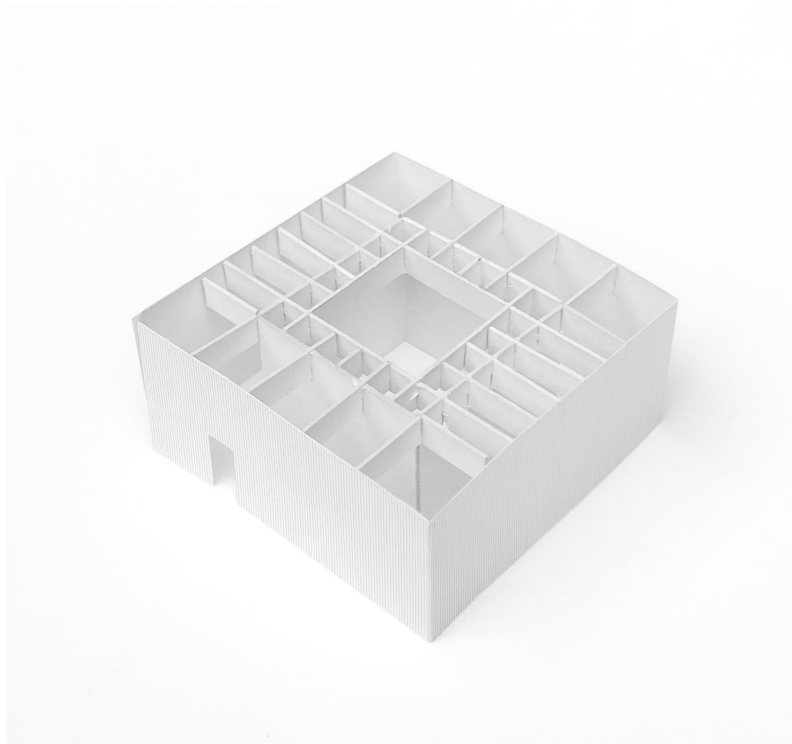
Mitt i parken finns en öppen gräsyta som har utblickar mot kanalen, grönska och byggnader, har stora träd som ramar in och omsluter. Ett tillägg på den här gräsytan handlar, för mig, om att bibehålla känslan av trädens omslutenhet och att fortsätta kunna ha utblickar mot omgivningen. Det finns olika stråk och passager som erbjuder olika sätt att röra sig genom parken. Huvudstråket där flest människor rör sig går diagonalt genom parken och länkar samman Kaptensbron med Gustav Adolfs torg. I skissprocessen landade jag i att öppna upp byggnaden för att kunna passera igenom den. Det skulle då bildas ett nytt stråk i parken, ett nytt sätt att röra sig genom den. En entré vetter mot huvudstråket i parken, en annan entré mot stråket tvärsöver.

Avståndet till trädkronorna ger en placering mitt i parken. Byggnaden kommer då fortfarande vara omsluten av träden, men inte befinna sig för nära dem. Avståndet behöver vara ungefär 10 meter från kant för att inte byggnaden ska befinna sig under och för nära det stora trädet till väst.

I de här skisserna undersökte jag byggnadens form, rumsligheter och rörelse i relation till parken och dess stråk.

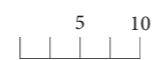
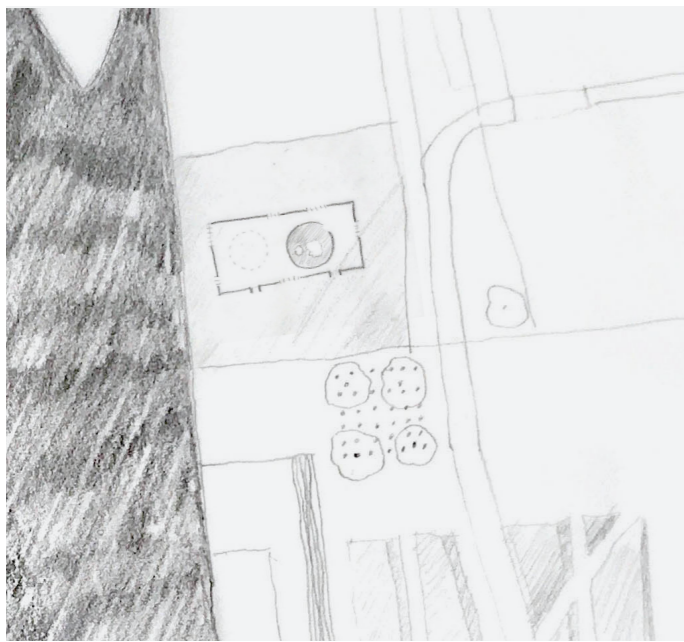

I de här modellerna undersökte jag samspelet mellan byggnadens form, takbalkarnas indelning, rytm och rörelse.

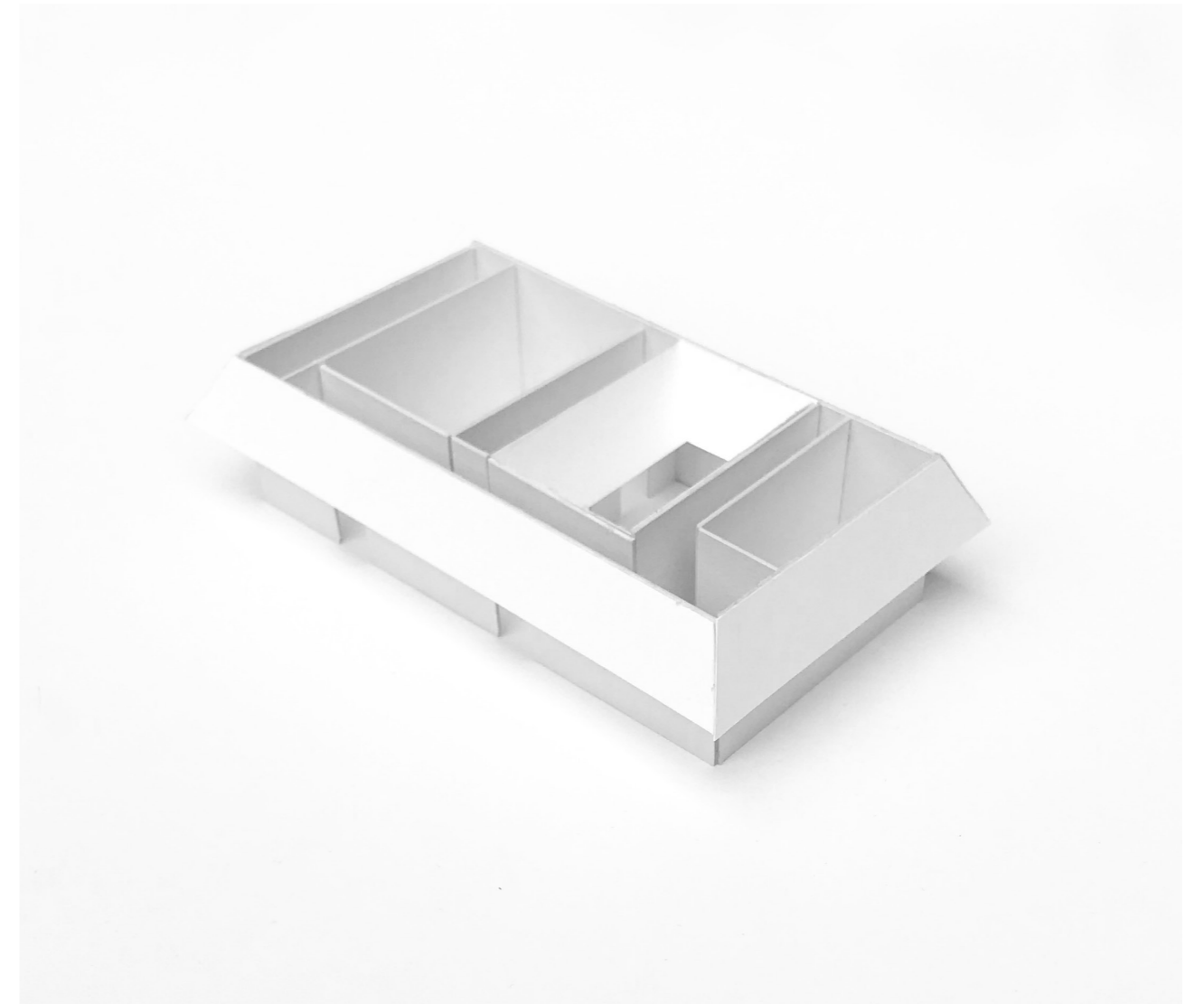
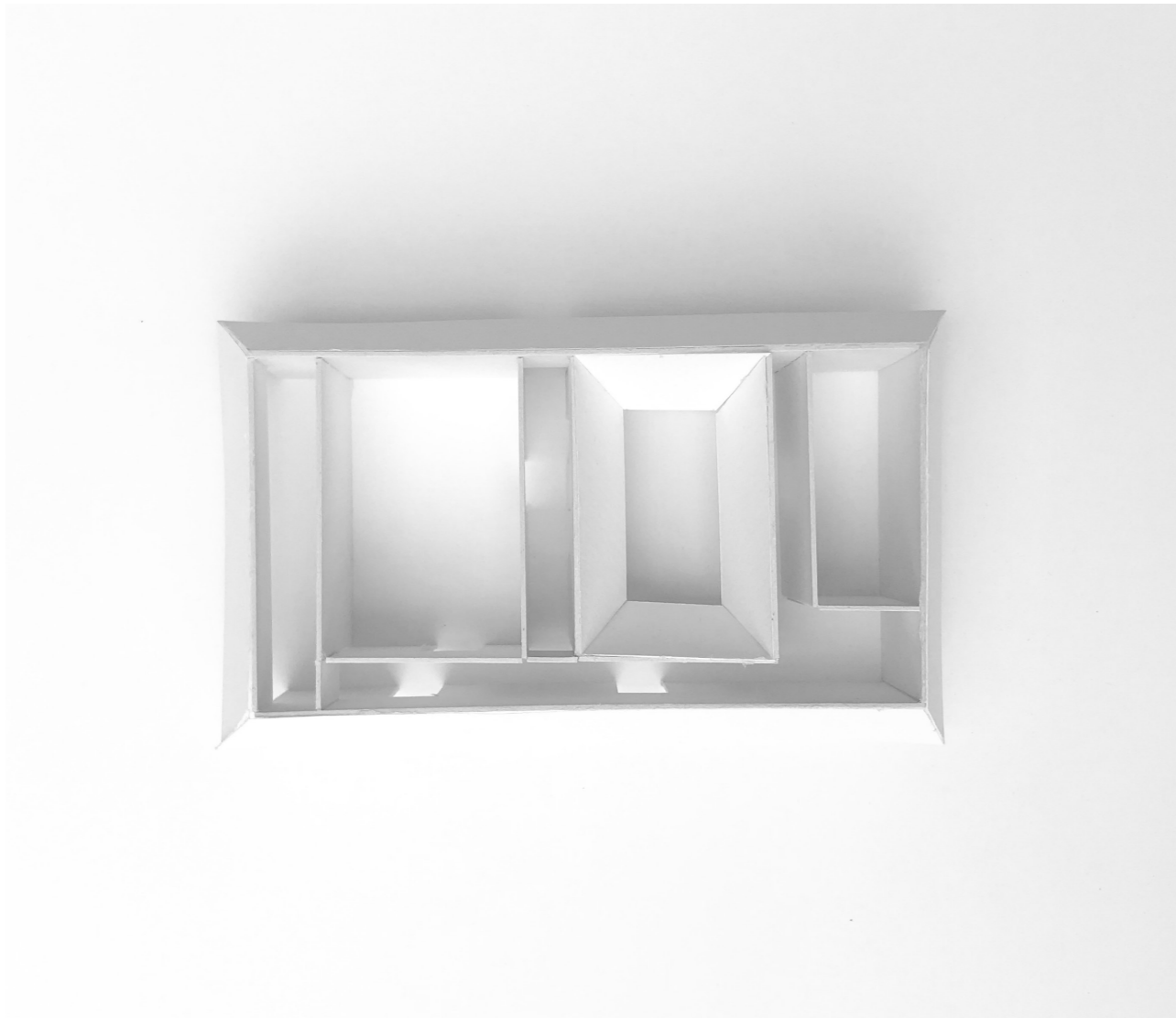
Bakom svarttallarna och de skulpturala stolparna finns en asfalterad yta som tidigare varit parkeringsplats. Den här ytan har inte fått lika mycket omtanke som resten av torget, då den mest präglas av några tillfälliga planteringslådor och sittplatser. Att placera byggnaden på den här platsen skulle göra att byggnaden skulle skymta bakom tallarna om man kommer gåendes från stan. Stolparna och träden skärmar av och ger möjlighet till att bli en vägg till ett mindre torgsrum. Det välanvända cykelstråket och trafiken från centralstationen i periferin ger ständig rörelse till platsen. Platsen har potential till att bli ett mer utpräglat andrum för den här delen av Malmö, då människor idag stannar till vid platsen, dess trappor ner till vattnet och de temporära sittplatserna. Tilläggets yttre och inre arkitektur behöver addera rumsliga kvaliteter som gör att platsens potential som andrum utnyttjas och förstärks.

De första skisserna på den här platsen handlade mycket om placering, rörelse runt och genom byggnaden, entrésituationer och hur byggnaden förhåller sig till kajkanten och resten av torget. Tidigt landade jag i att byggnadens framsida ska vara mot söder i riktning mot resten av torget och stan. Mot väst, vattnet och kajkanten ska byggnaden erbjuda sittplatser och möjlighet till att blicka ut under tak.

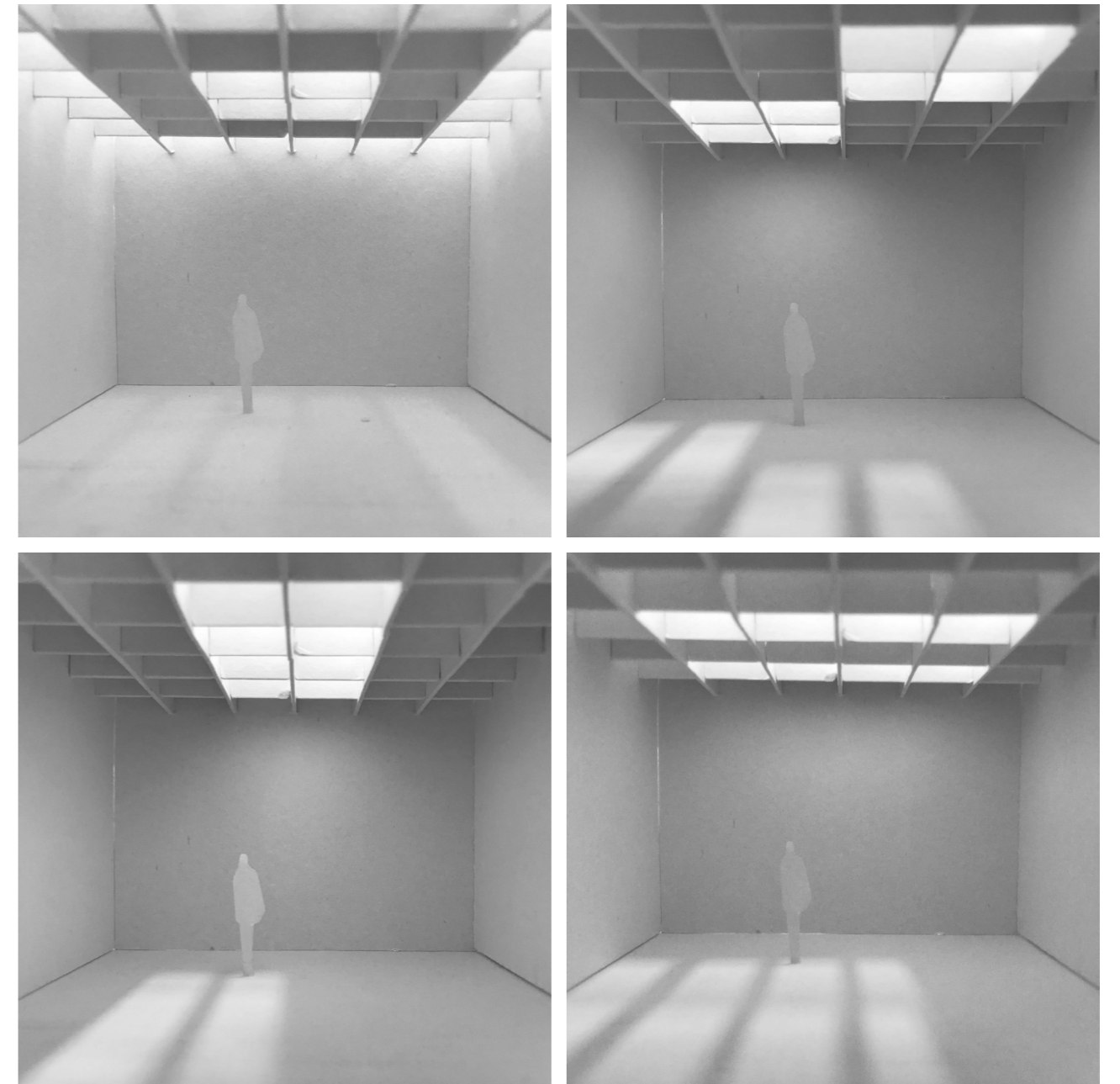
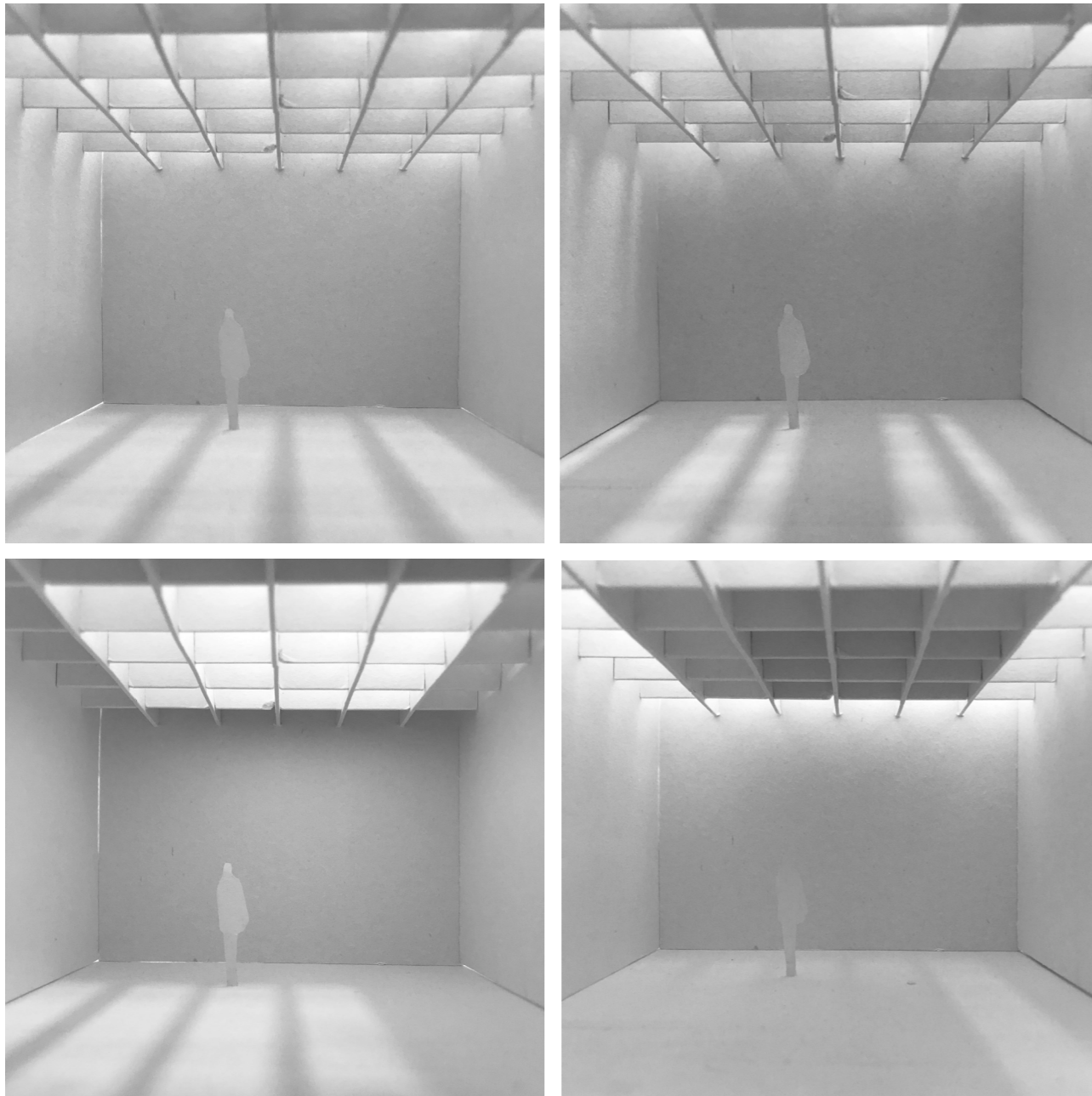

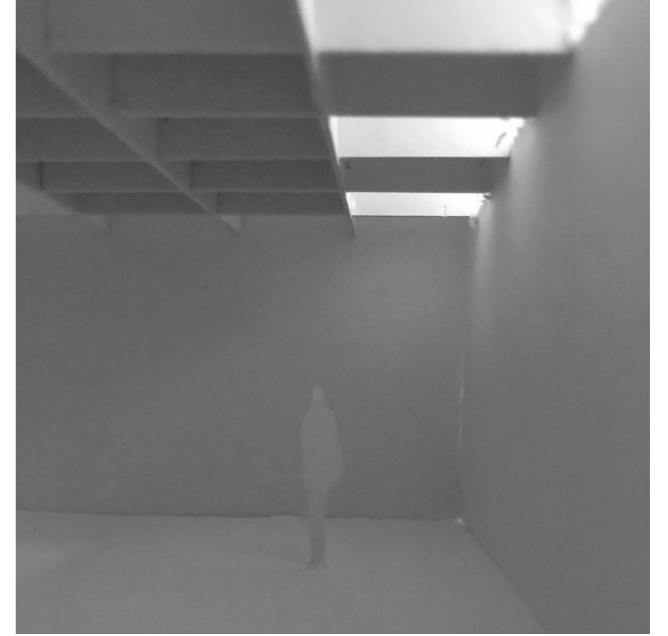
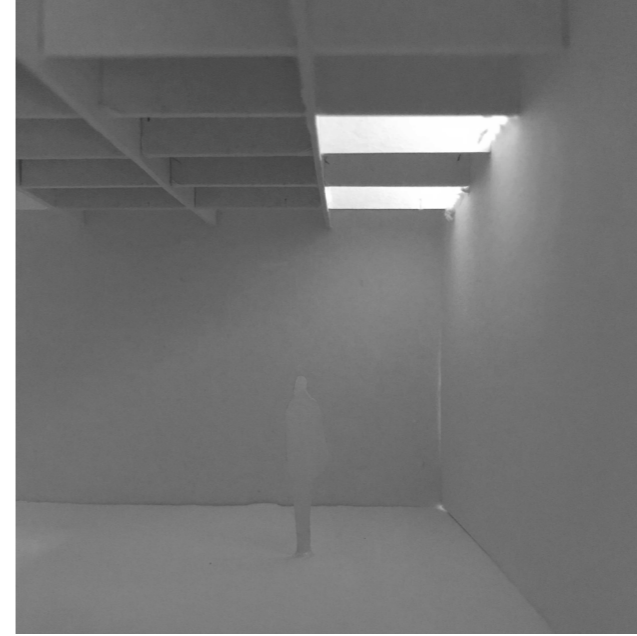
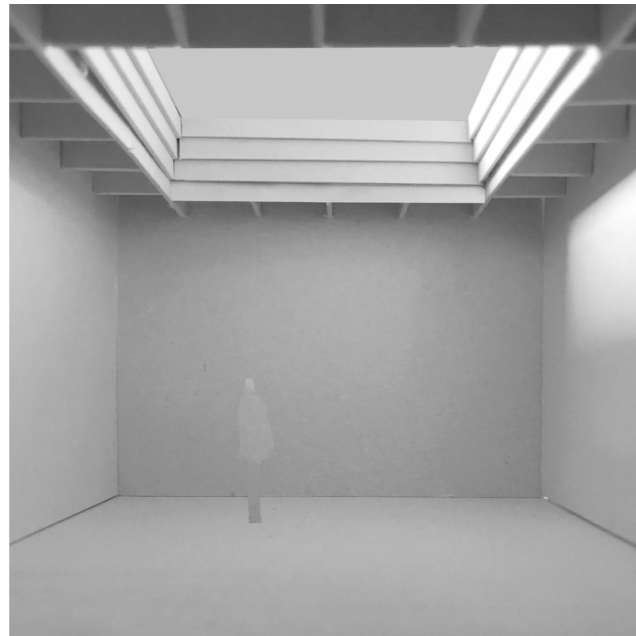
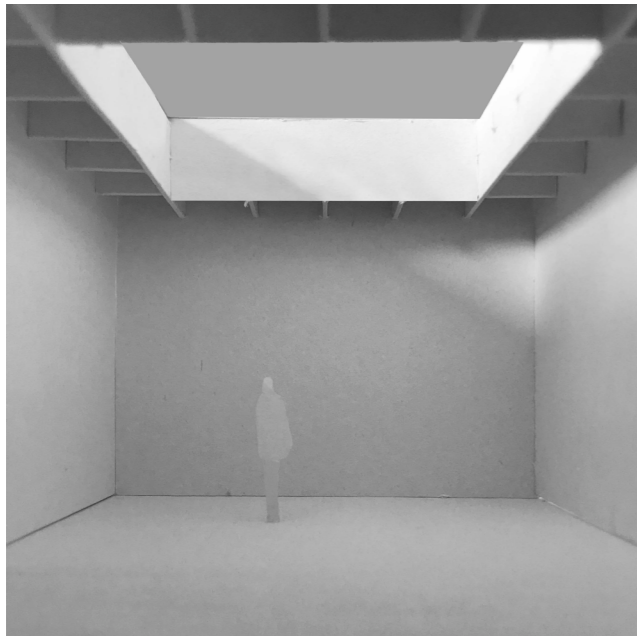
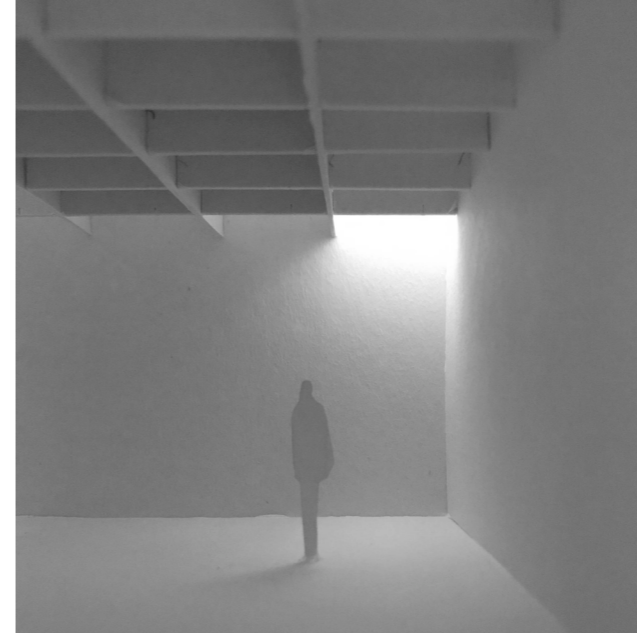
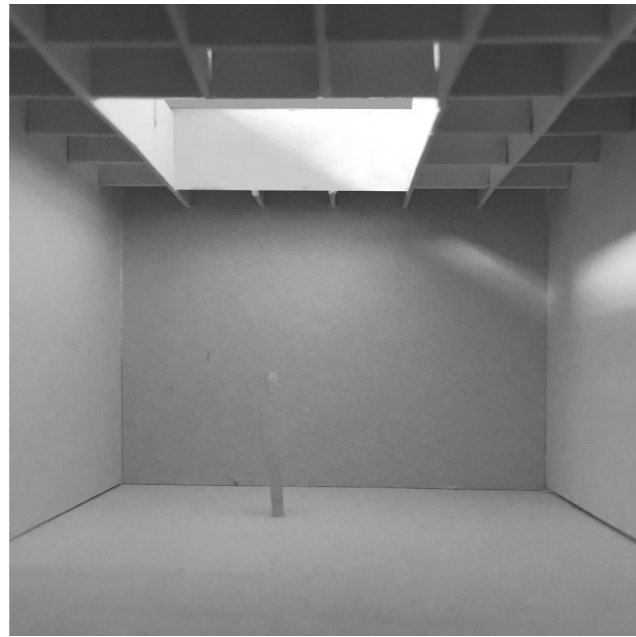
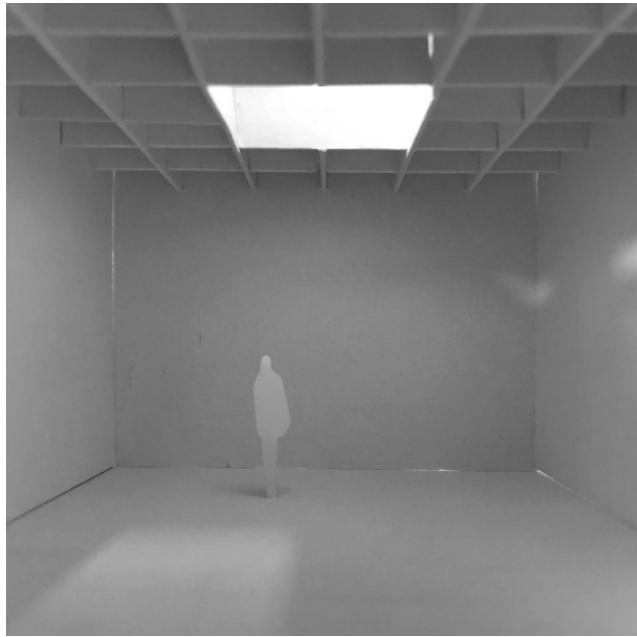
I de här skisserna undersökte jag byggnadens form, position, rumsligheter, rörelse och förhållande till kajkanten.

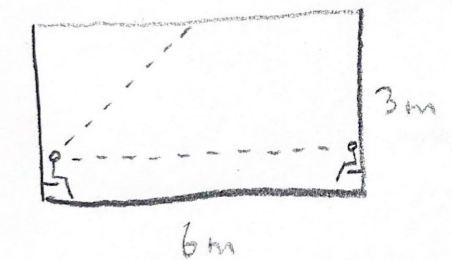
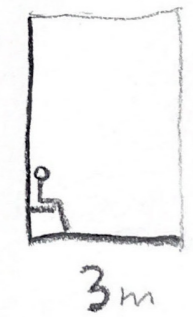
I den här modellen undersökte jag hur olika kontemplativa rumsligheter kan förhålla sig till varandra och hur rörelsen blir mellan dem.

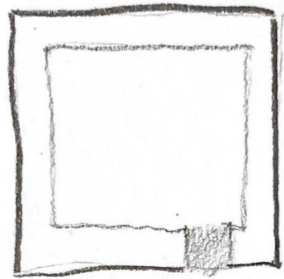
Att använda sig av takkassetter och takbalkar som rumskapande element var något som intresserade mig tidigt i gestaltungsprocessen. I de här modellstudierna undersökte jag hur takkassetter kan gestaltas och hur ljuset kan ta sig in rummet på olika sätt.

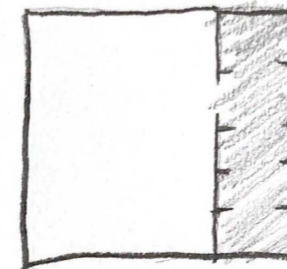
Vilka mått ger ett rum som både upplevs intimt och rymligt? Hur stort behöver avståndet vara ifall människor ska sitta på varsin sida rummet utan att det blir obekvämt? För att ta reda på det gick jag ner till fullskalelabbet, satte upp väggar och testade olika takhöjder. Det mått jag kom fram till, som passade mina preferenser, var att avståndet behöver vara runt 6 meter mellan väggarna för att det inte ska upplevas för nära och obekvämt att sitta mitt emot någon annan. Jag kom också fram till att takhöjden behöver vara ungefär 3 meter för att man ska kunna sitta vid en vägg och kolla upp mot ett takljuset utan att det blir jobbigt för nacken. Måttet för en passage där man både kan sitta och blicka ut och där människor kan passera förbi utan att det blir för trångt ligger runt 2,5-3 meter. Vissa skulle tycka att det passagemåttet är för trångt och intimt, medans andra skulle kunna ha ett mindre passagemått utan problem. Måtten och avstånden som känns rätt varierar från person till person. De mått på rum och passager jag använder mig av i det här projektet är efter mina preferenser, vilket innebär att rummen jag ritat kan upplevas för intima för vissa.

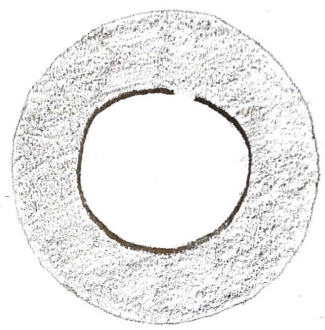
Det här är gestaltungsprinciper som genererats ur skissandet och programmets behov. De ligger till grund och är gemensamma för båda gestaltungsförslagen.

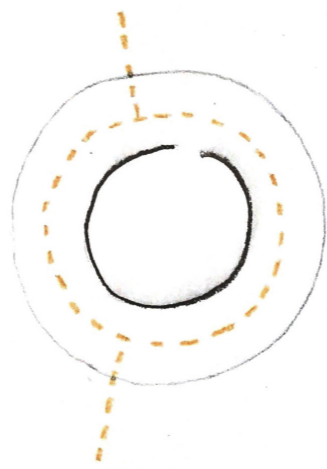
Den yttre arkitekturen skiljer sig från den inre arkitekturen. Kontrasten förstärker upplevelsen av det inre rummet. Rummet emellan blir en tröskel och en del av rumssekvensen.

Ett förberedande rum, passage som tar ner tempot innan man går in i det inre rummet. Det här rummet skapar temposkifte, nyfikenhet och rörelse som leder in till det slutna rummet. Det är också ett rum där spontana möten kan ske.

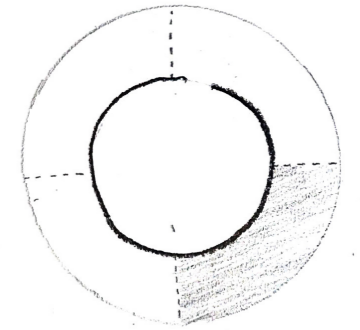
Ett mellanrum som både skärmar av och ger utblick. Det yttre skalets semitransparens skapar en ständig kontakt med omvärlden medan det inre rummet är tyst och omslutande.

Mellanrummets rundgång och två entréer ger olika sätt att röra sig i och genom byggnaden.

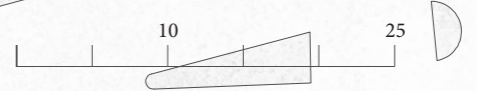
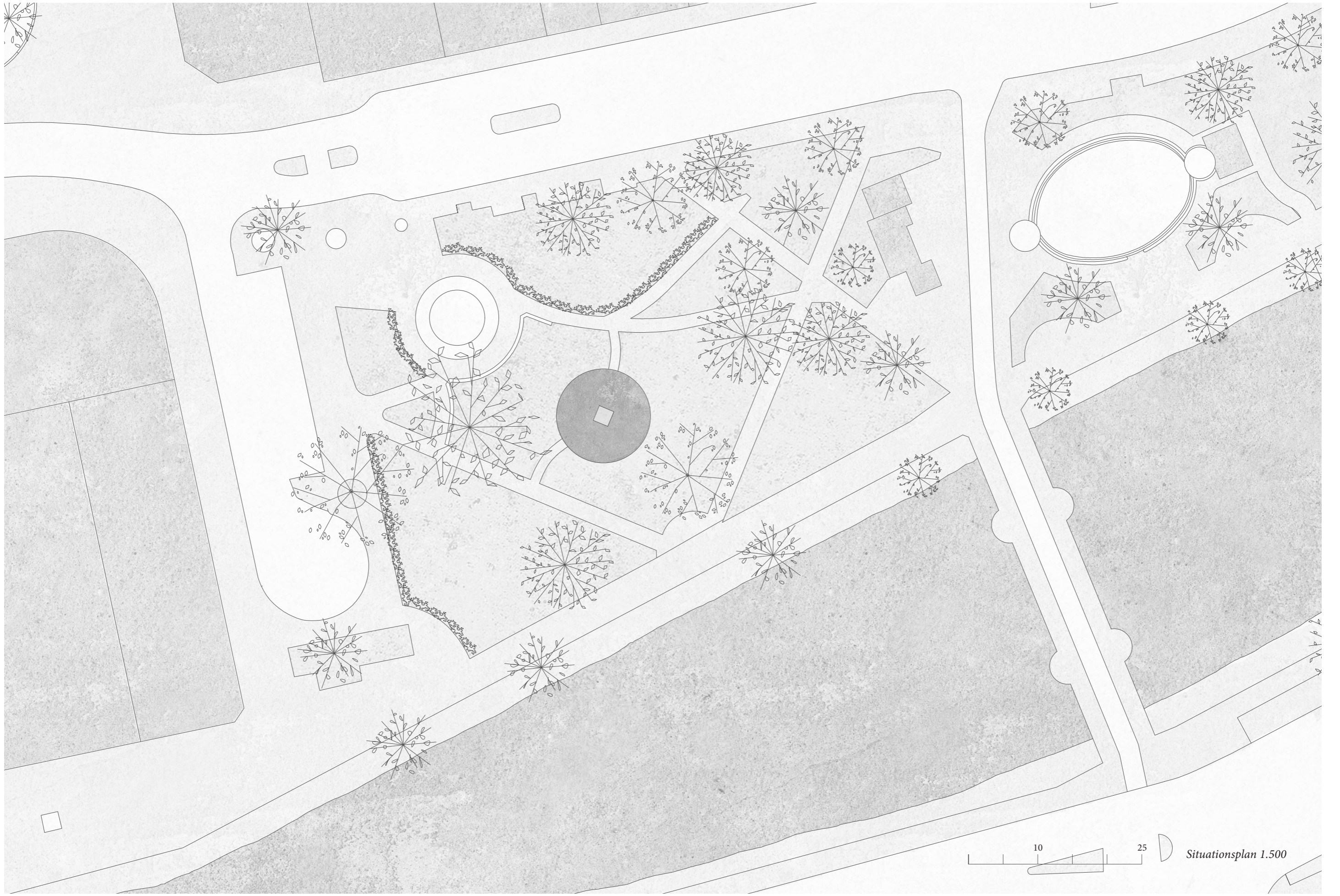
Det yttre skalet består av ett raster som släpper in ljus och ljud, men samtidigt skärmar av. Rastret ger ett ljus- och skuggspel som är i ständig rörelse under dagen. På kvällen kan ljuset inifrån byggnaden lysa upp omgivningen.

Rummen kan delas in och skärmas av för att ge ökad flexibilitet och möjlighet till att använda rummen på olika sätt. Det inre rummet kan stängas med en dörr och mellanrummet kan delas in med gardiner.

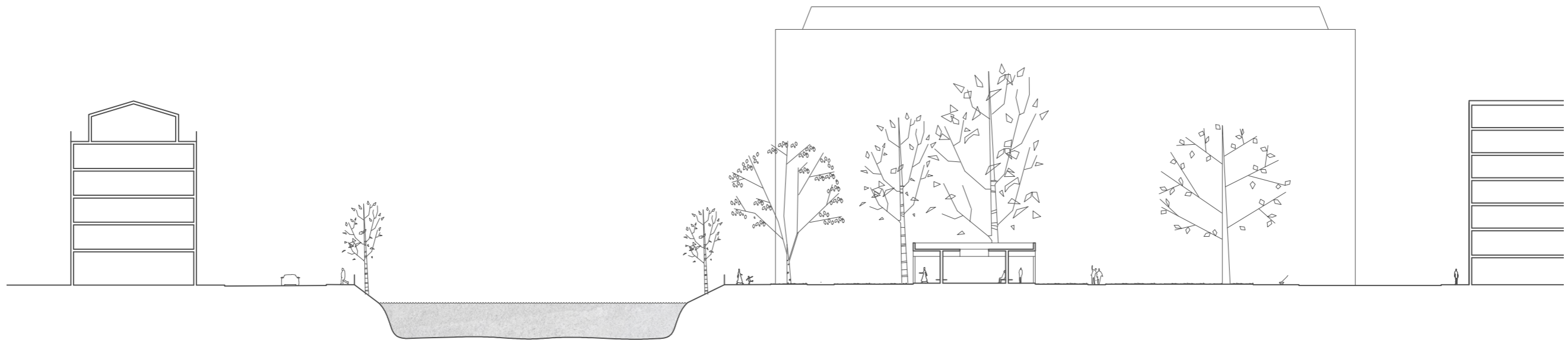

Situationsmodell 1.500

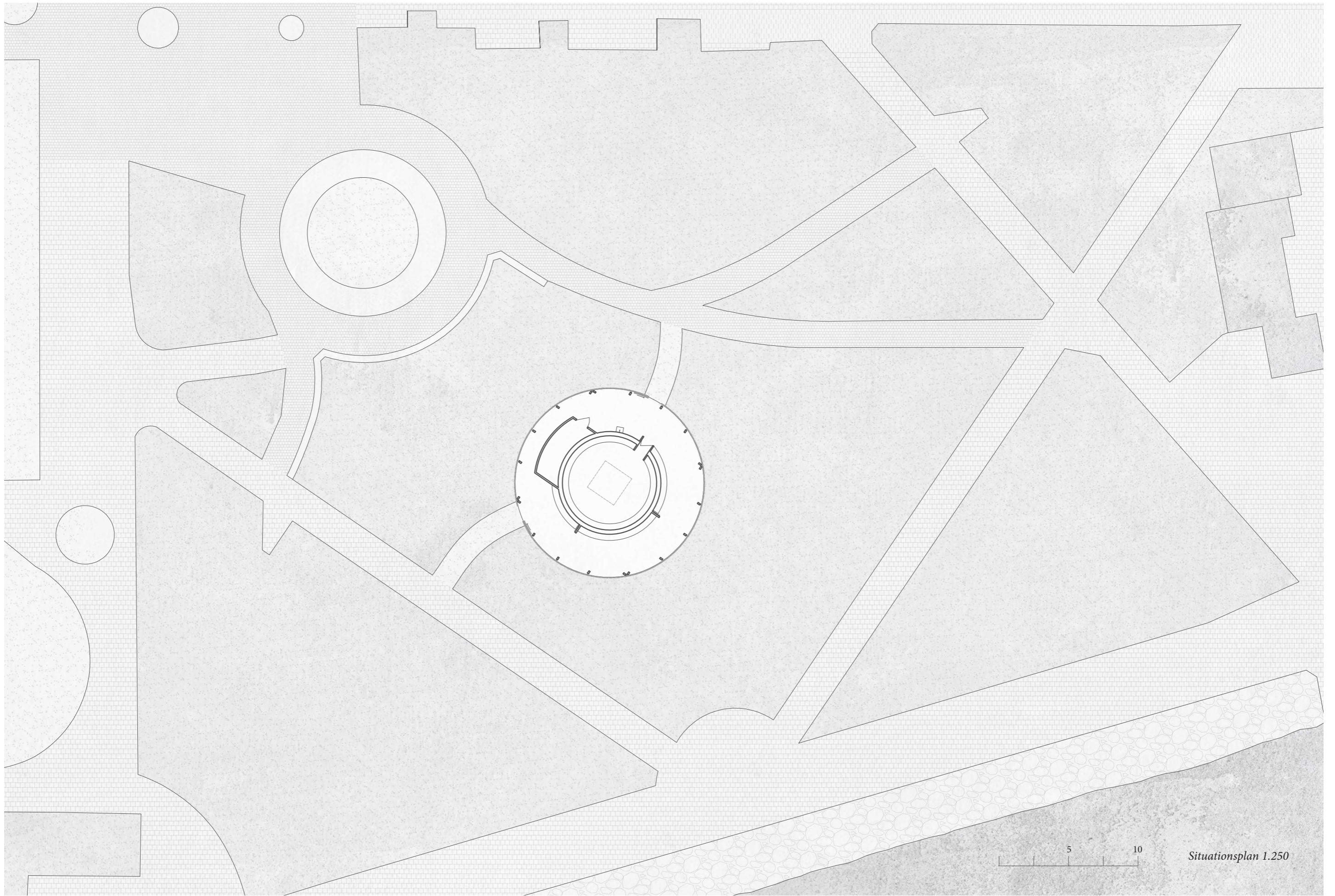

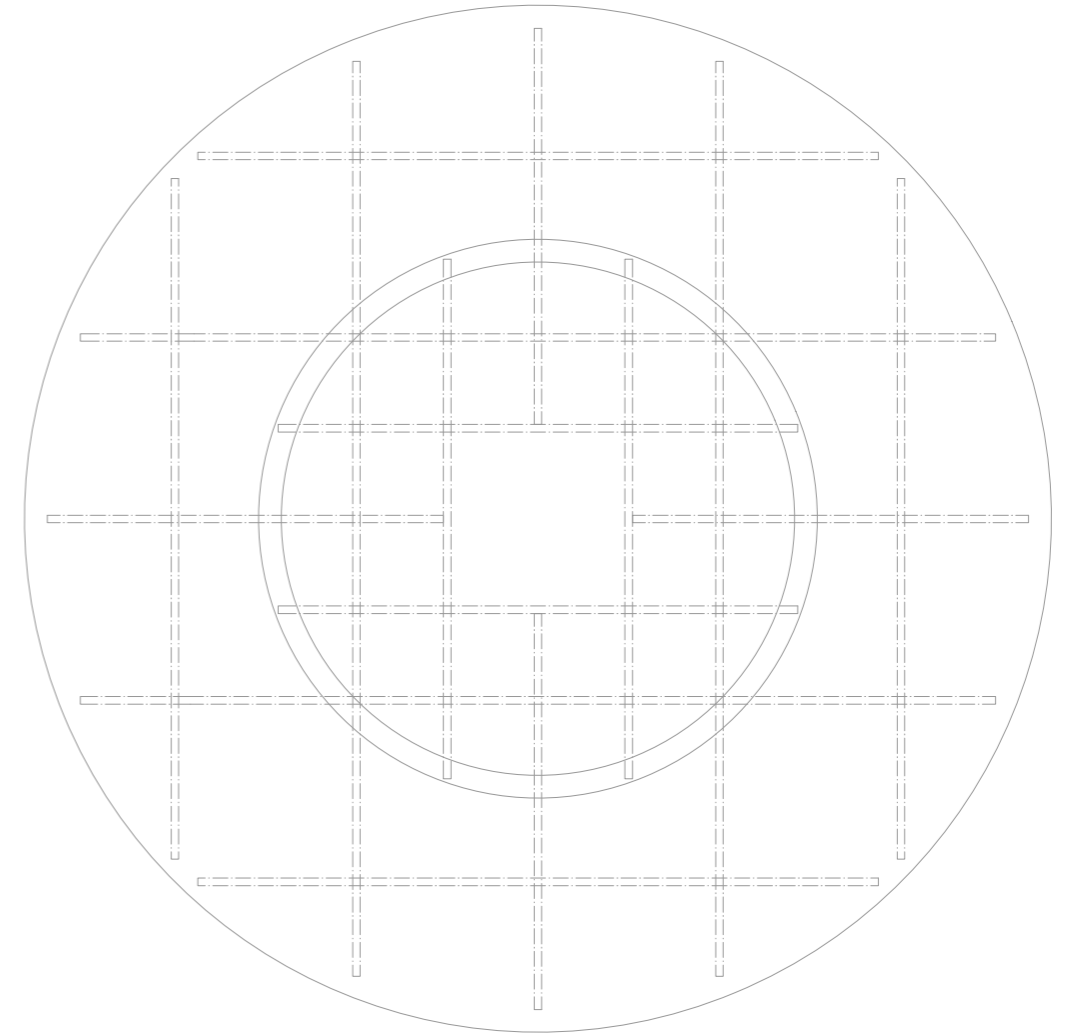
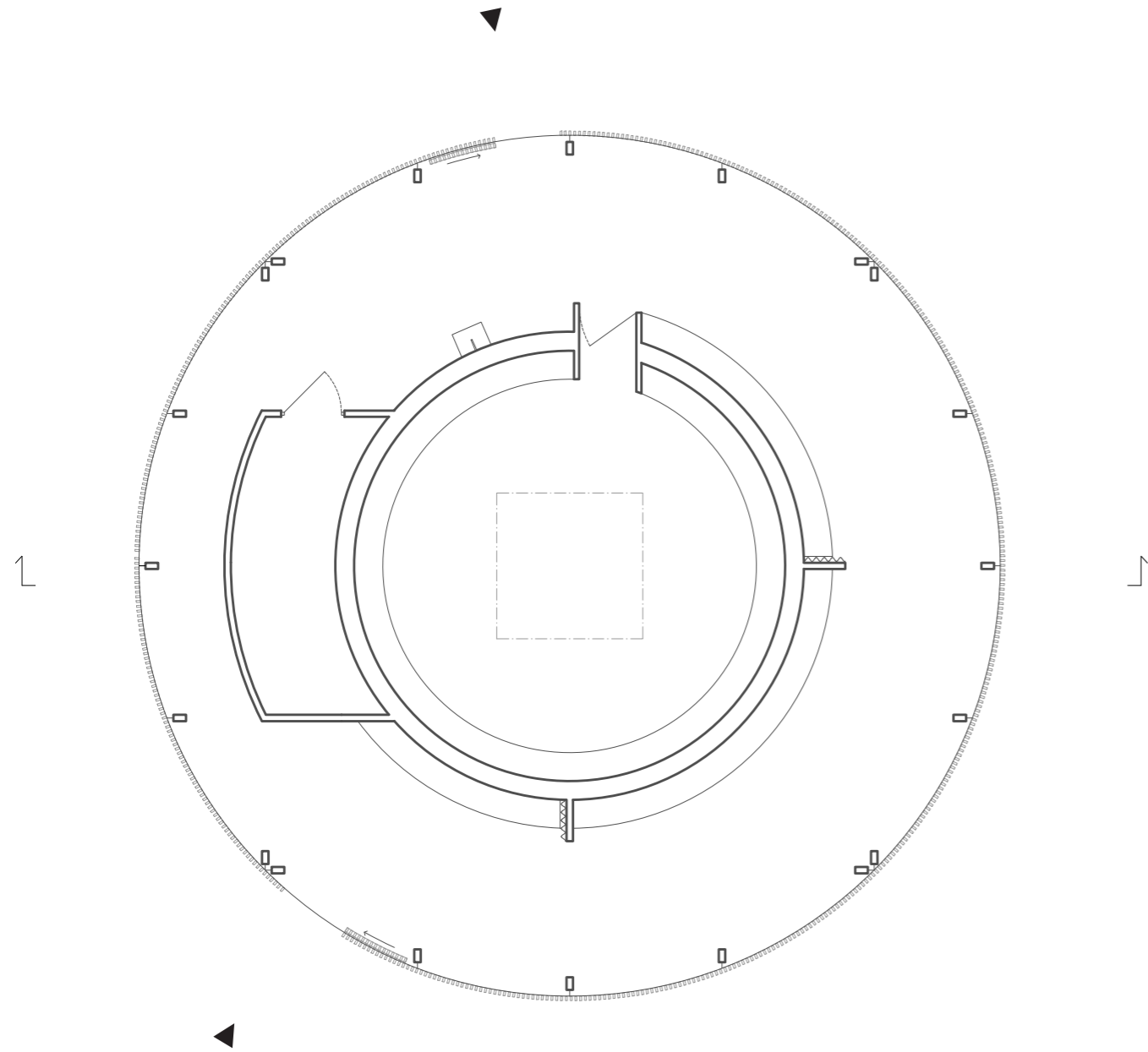
Situationsplan 1.500

104
105

Sektion 1.500

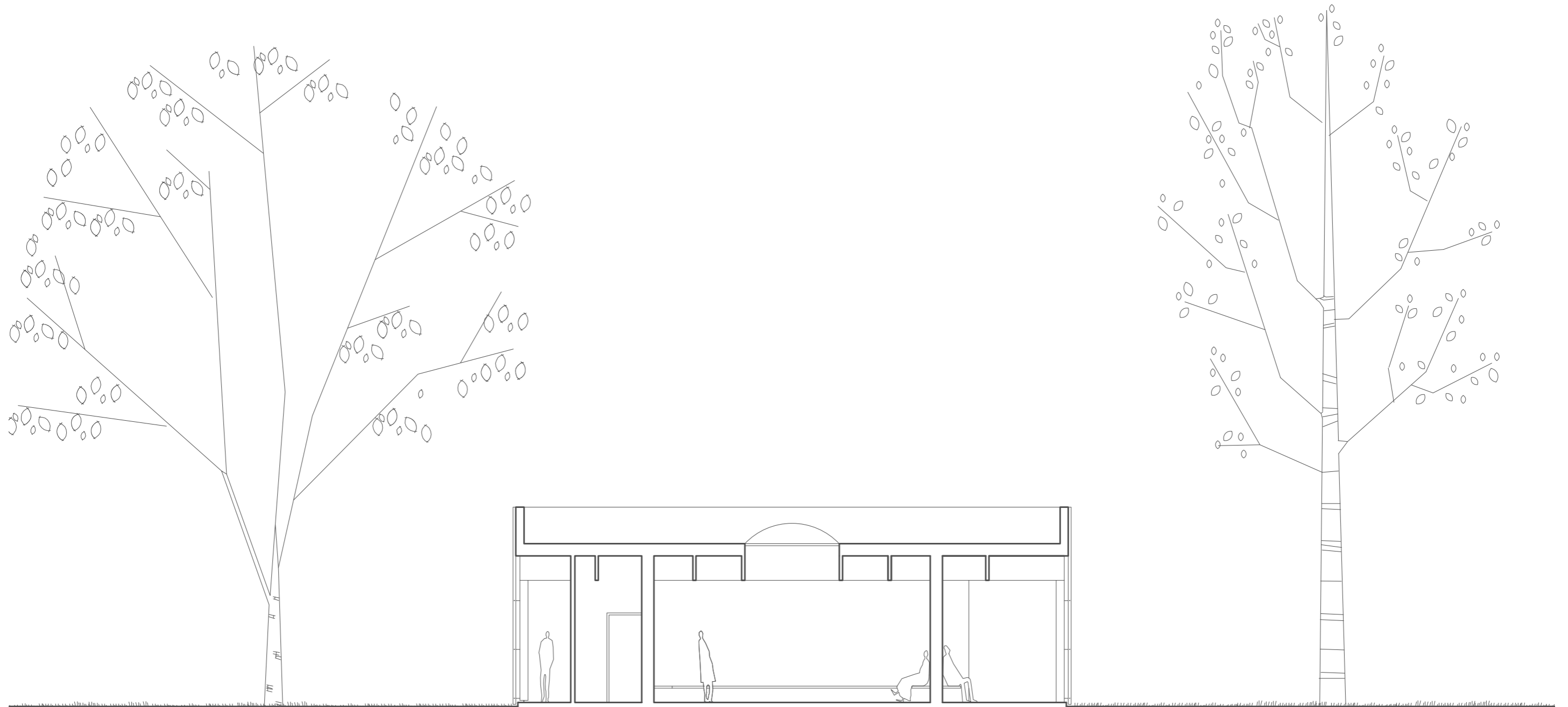

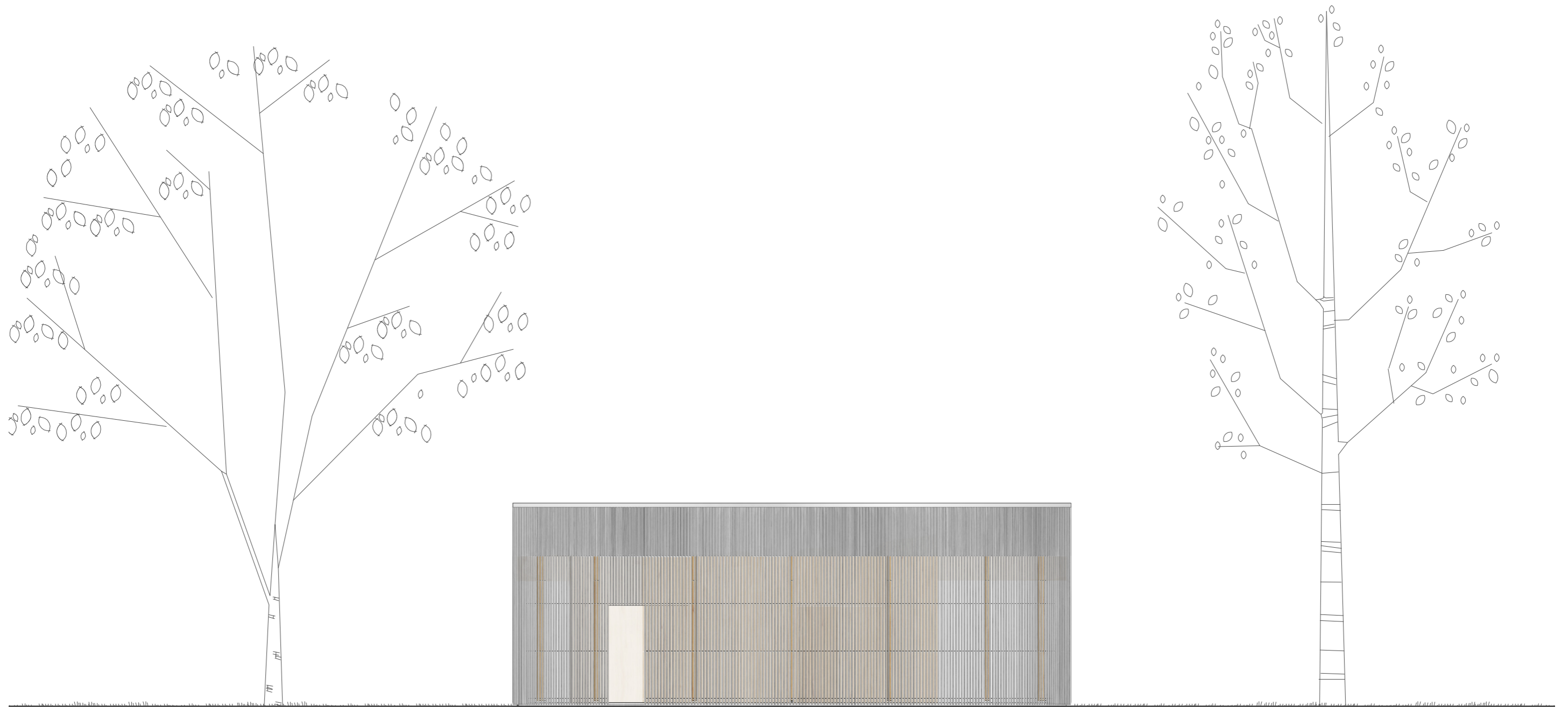
Mellanrummets rumsligheter, mått och utblickar skapar skiftande rörelsetempon. Förrådet ger en intim passage och möjlighet till att förvara möbler och annat som kan plockas fram vid behov.

 Plan 1:100

Takplan 1:100

Byggnadens yttre skal, bestående av grånade träribbor, gör att byggnaden smälter in i parken. Det inre rummets kontrasterande varma trä och de öppna entréerna bjuder in.

Vy från kanalstråket

Vy från skulpturrondellen

Mellanrummet fungerar både som passage och rum att stanna till vid. Den kan skärmas av med gardiner för att möjliggöra kontemplativa aktiviteter, till exempel yoga eller meditation. Stolar och bord kan också ställas fram för att ge fler sittplatser och möjlighet att stanna till en längre stund.

Mellanrummet

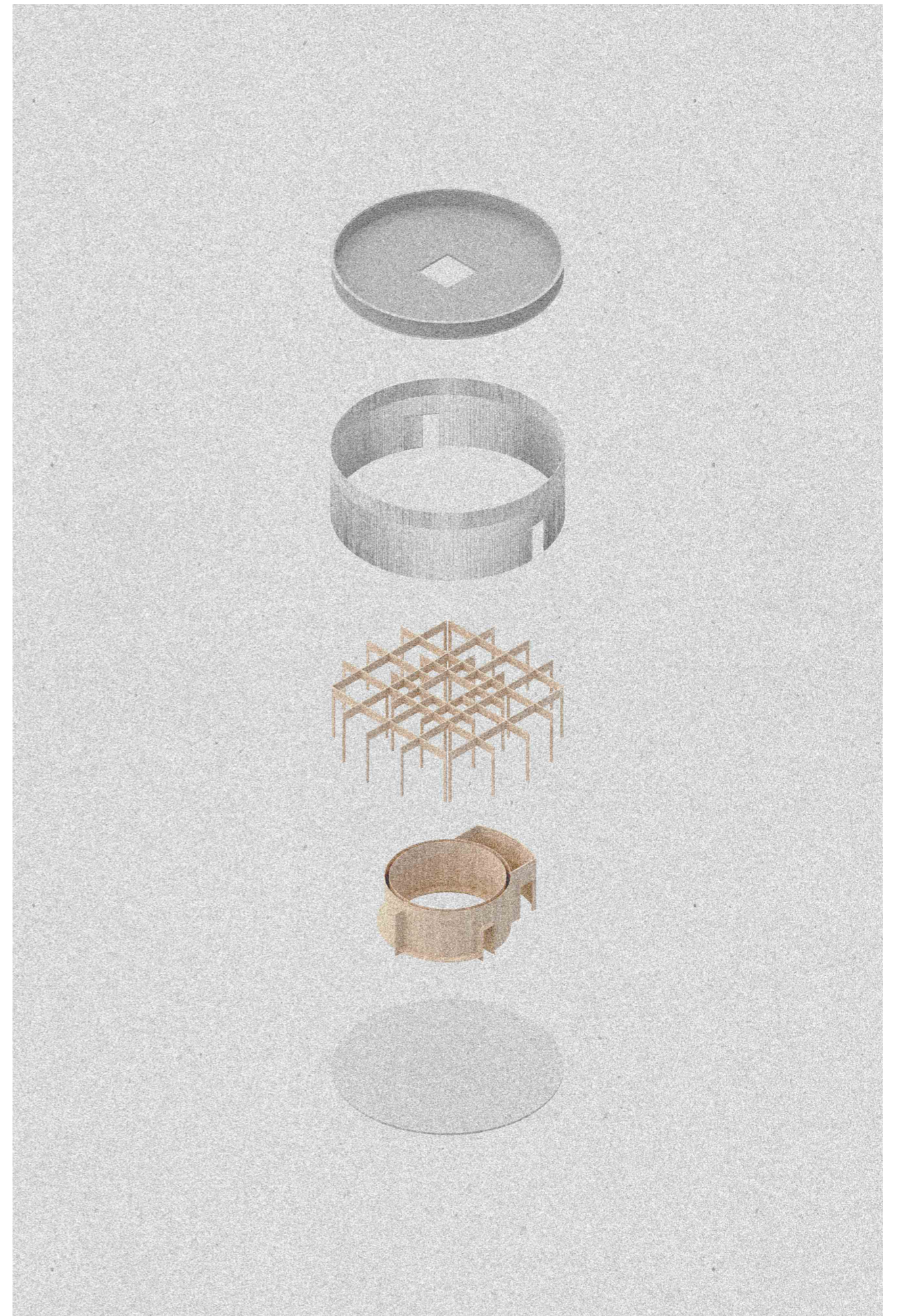

Mellanrummet med intim passage

Det inre rummet är omslutande och kan stängas till för att ljud inte ska komma in. Takets öppning ger utblick och ett ljus som ändrar karaktär under dagen - från det silande ljuset genom trädskronorna till det gyllene och färgrika kvällsljuset.

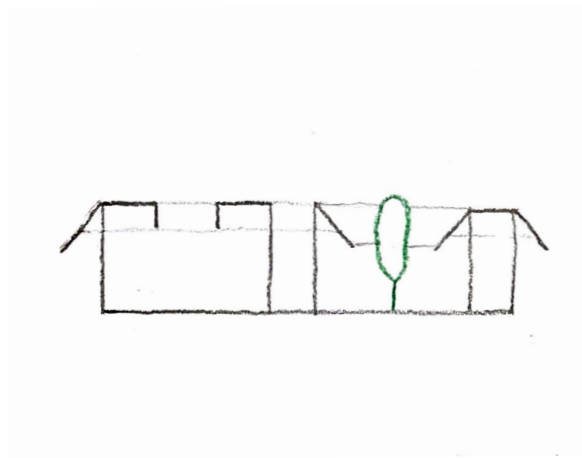
Inre rummet

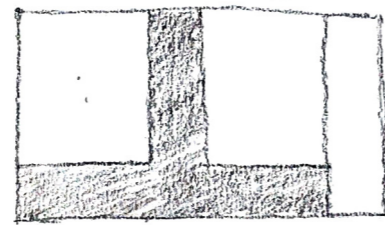
120
121

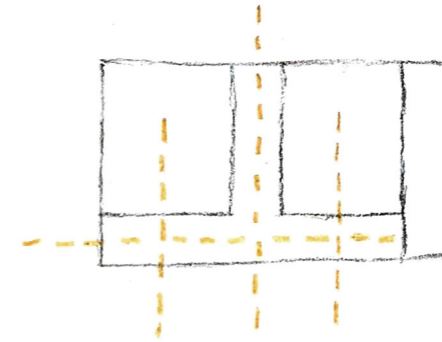
Modell 1:50

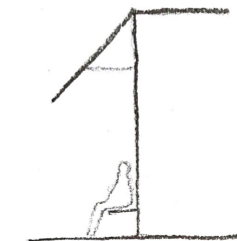
Byggnaden består av två inre rum - ett slutet rum och ett atrium. Det slutna rummet skärmar av omgivningen och har en mer intim karaktär. Atriumet är öppet för väder och ljud, vilket ger en mer öppen atmosfär.

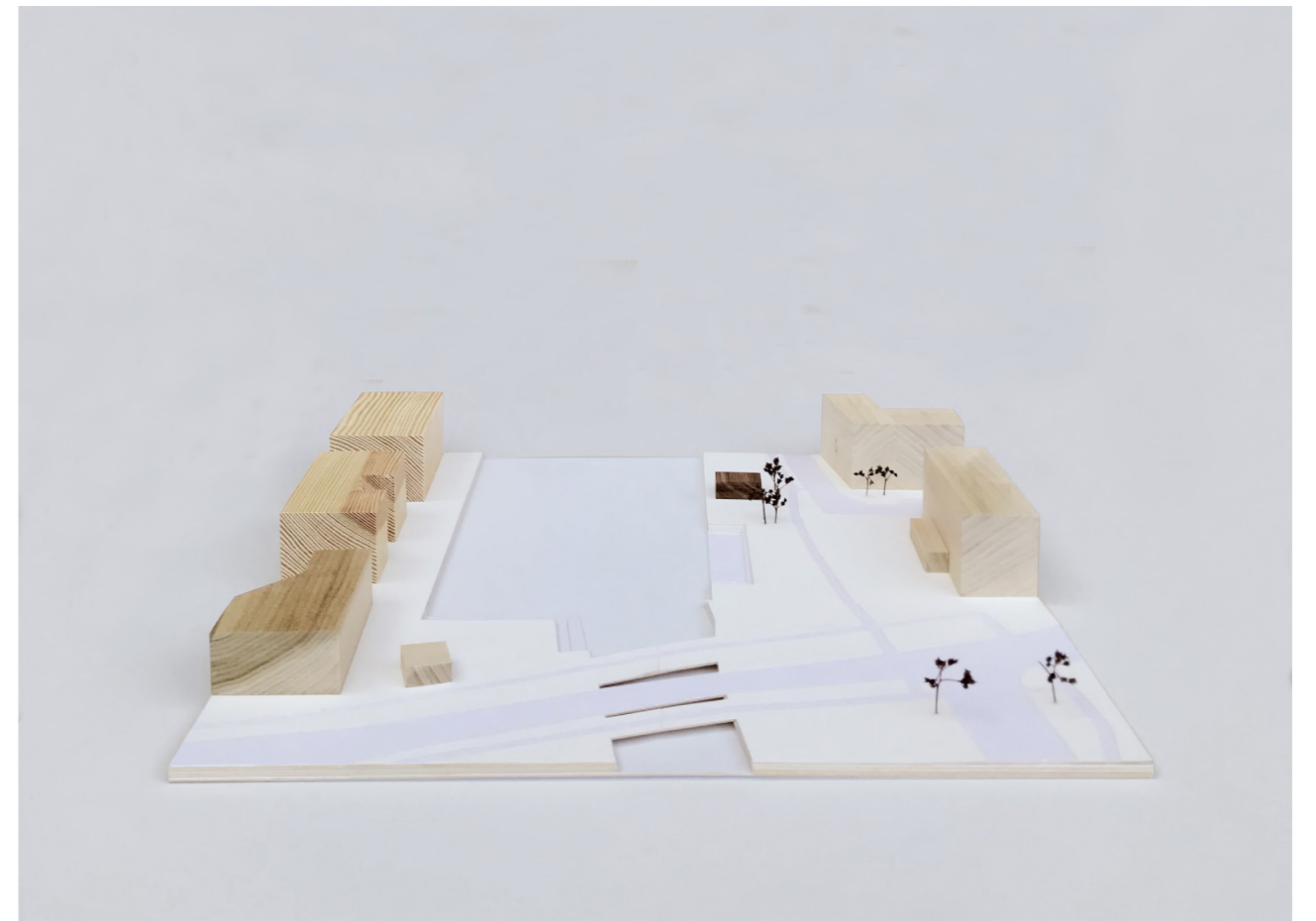
Passager som kopplar samman, tar ner tempot och skapar nyfikenhet som leder en in till de inre rummen.

Siktlinjer som ger utblickar mot torget och vattnet, samt inblickar mot de inre rummen som bjuder in och väcker intresse.

Takutsprång som skapar ett intimt rum och ger skydd mot regn och sol. Finns både i atriumet och runt hela fasaden. Sittbänken ger möjlighet till att stanna till och komma ner i varv.

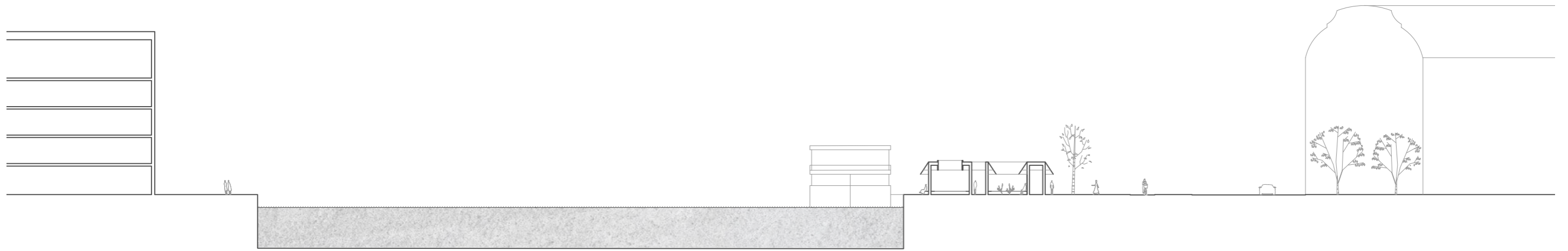

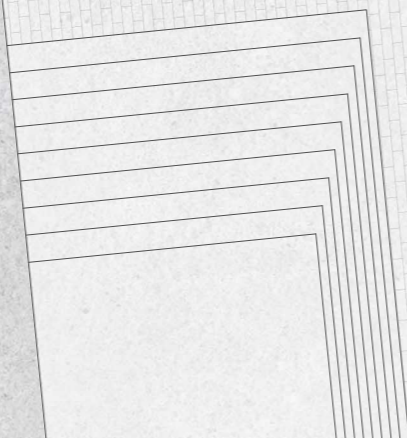
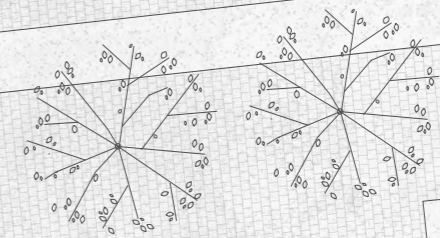
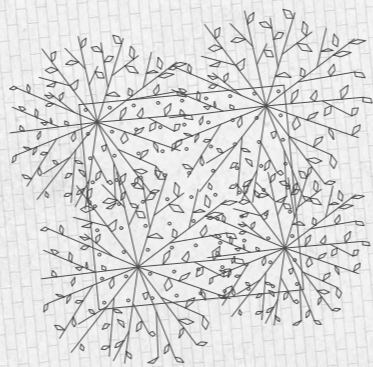
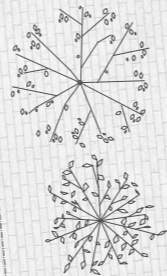
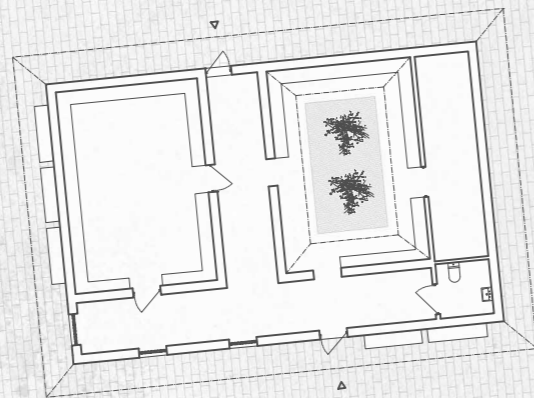
Situationsmodell 1.500

1

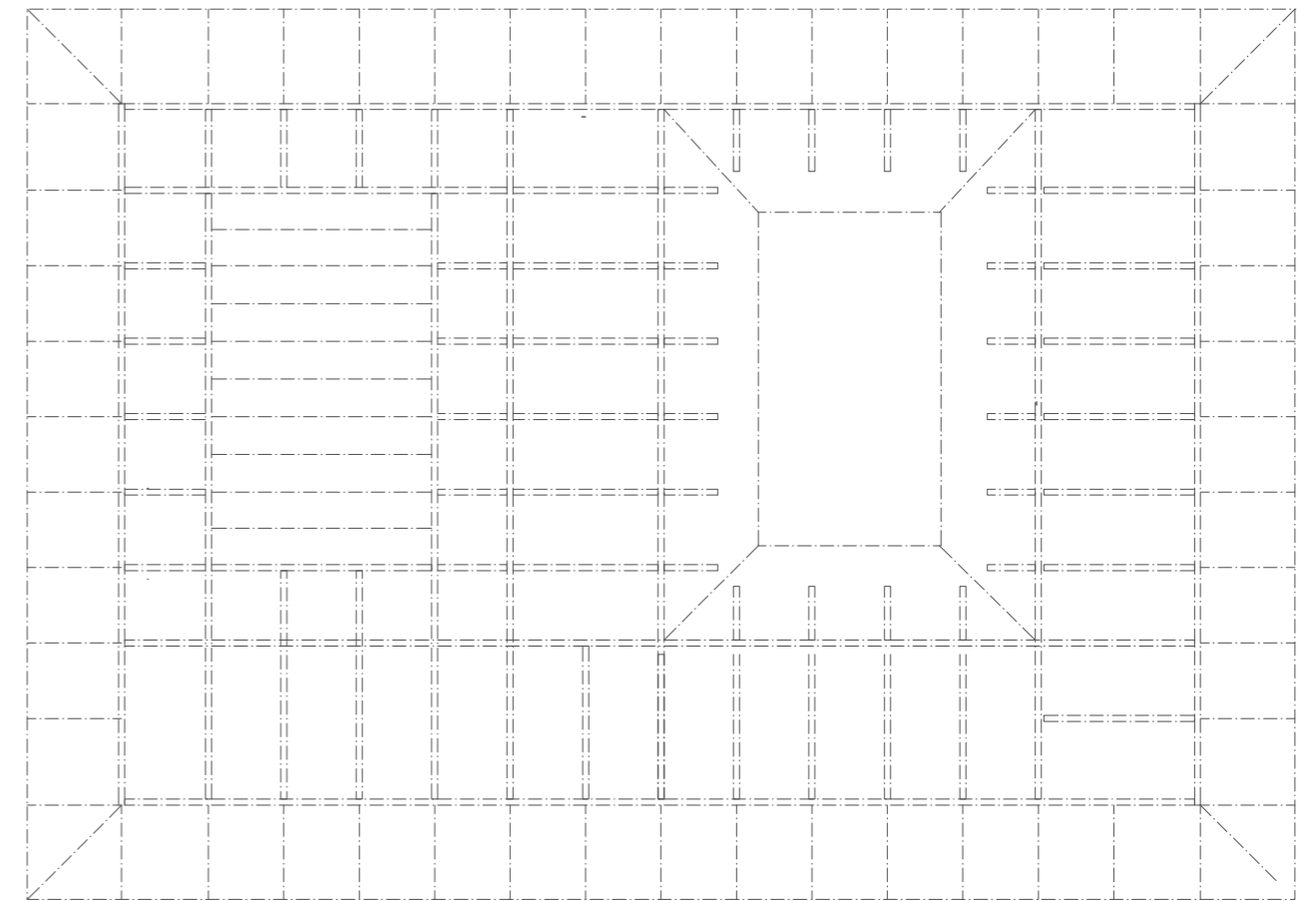
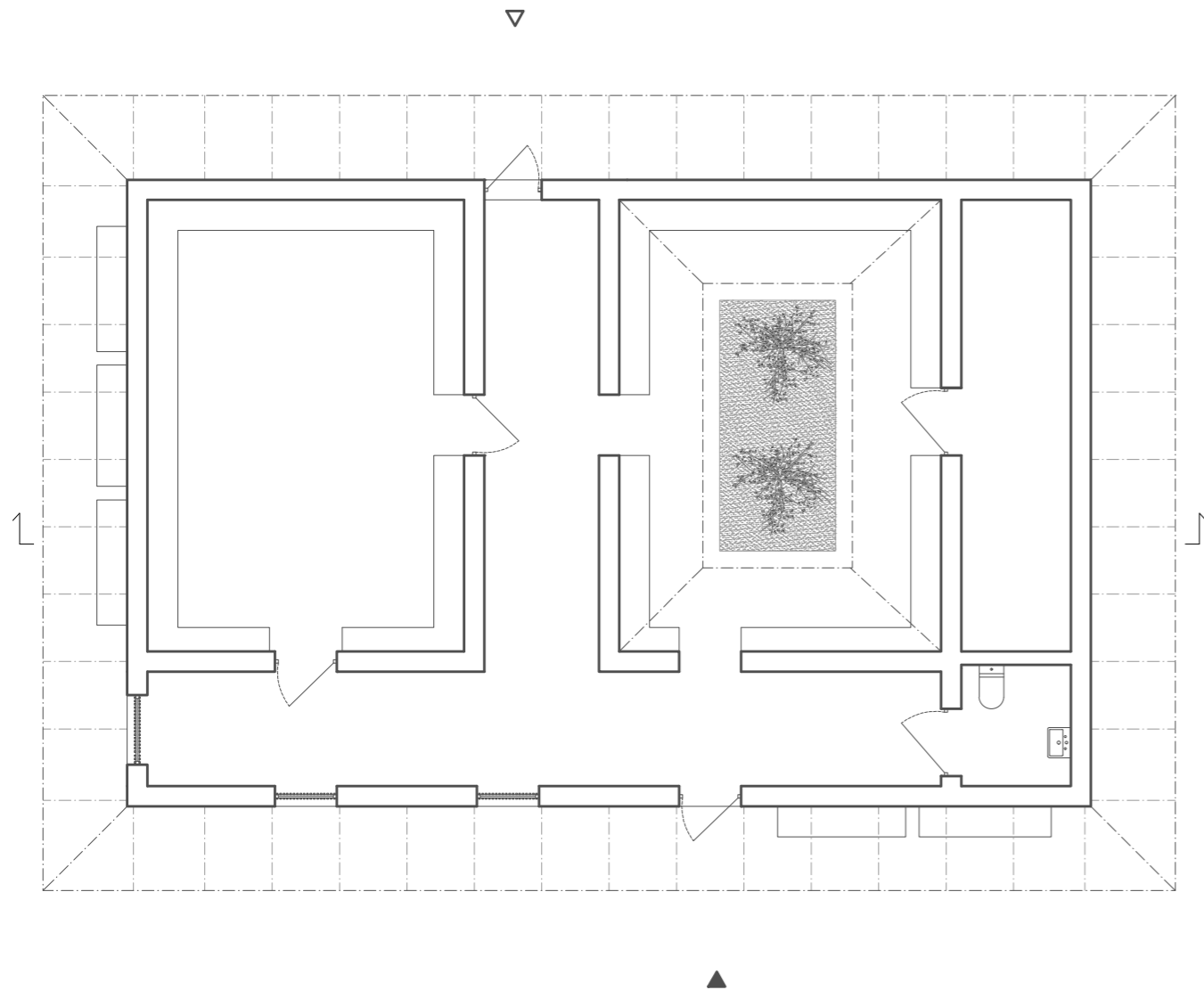

Situationsplan 1:500

Situationsplan 1:250

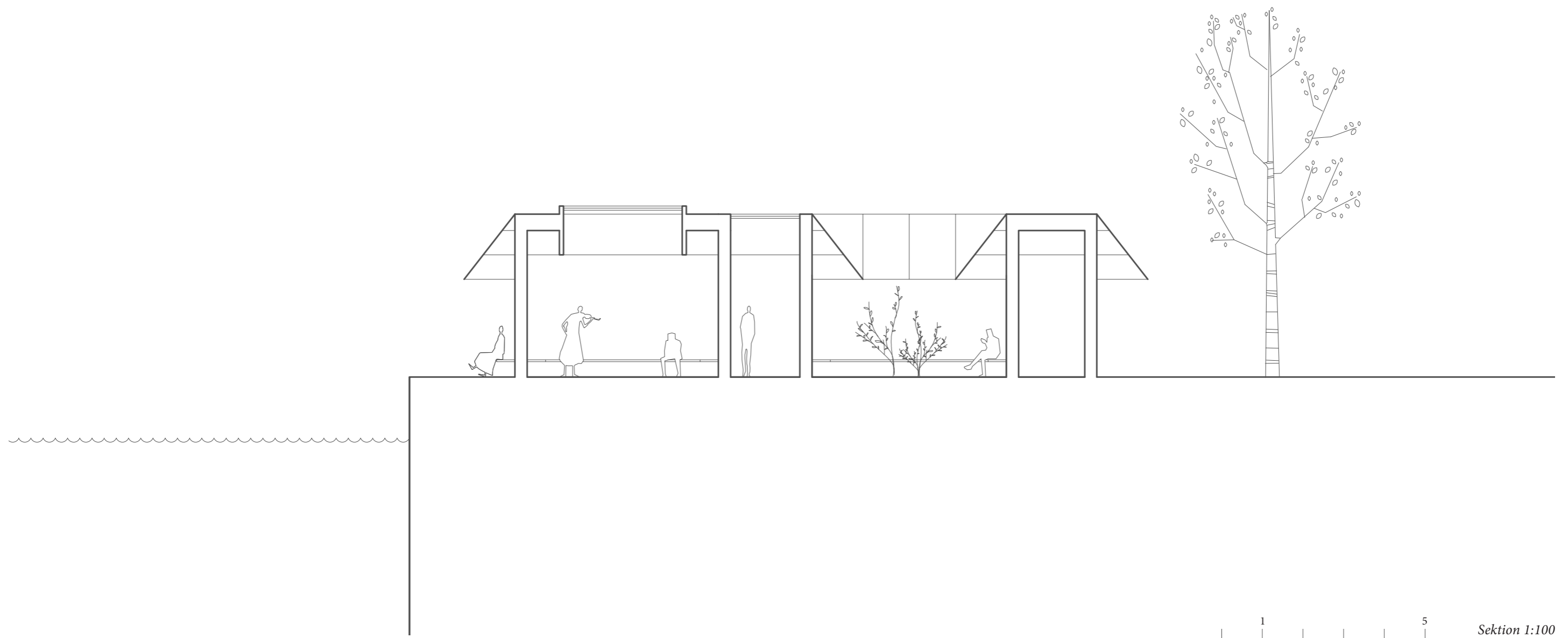

Det man möts av när man öppnar den södra entrédörren är atriumet, vars grönska och öppna karaktär ger en låg tröskel till att gå in. Passagen leder en vidare mot utblickar och det inre rummet som präglas av en slutenhet men också har genomsikt ut mot torget. Det finns även en entré mot norr, vilket skapar fler sätt att röra sig till och genom byggnaden.

↑ N Plan 1:100

Takplan 1:100

136
137

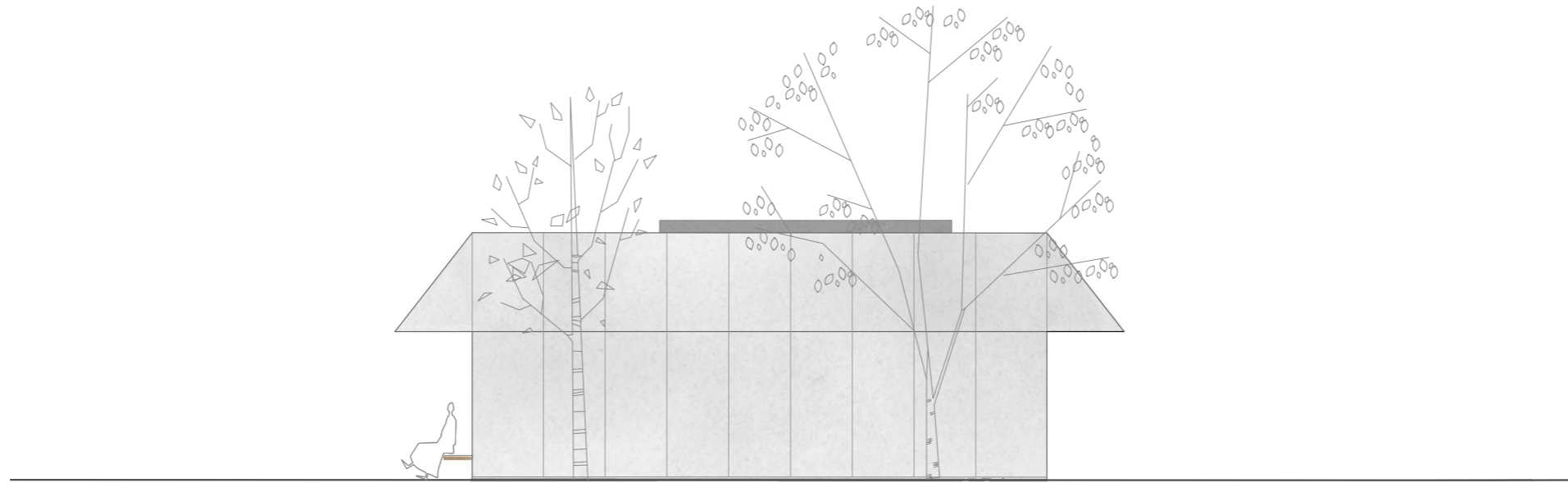

Fasad mot norr

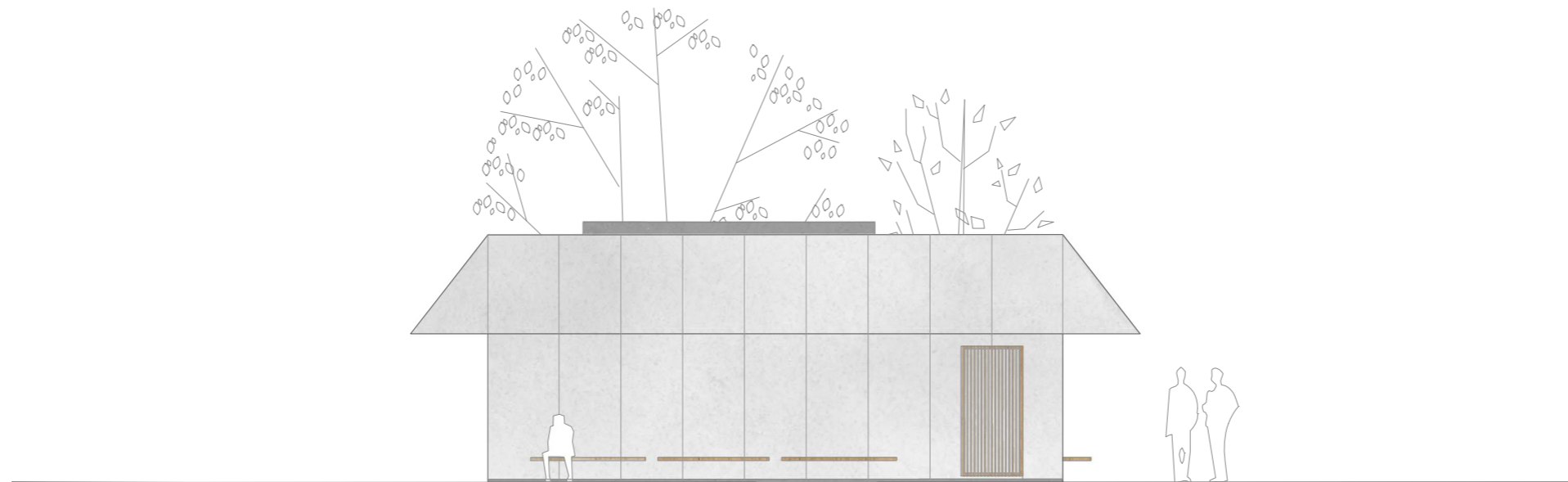

Fasad mot söder 1:100

138
139

Fasad mot öst

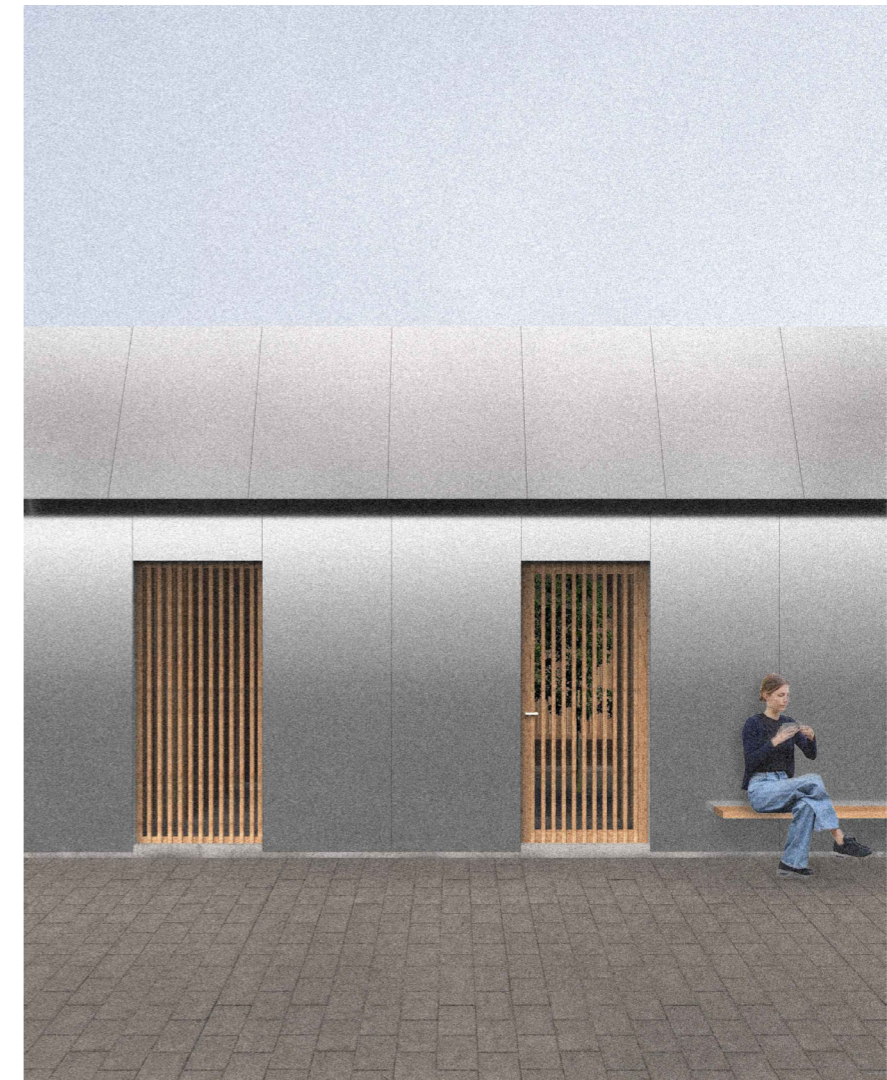
Fasad mot väst 1:100

Den slutna volymen skapar nyfikenhet med sitt tak man kan sitta under, öppningarna med raster och genomsikt, samt den reflekterande plåtfasaden som både kontrasterar och smälter in i omgivningen.

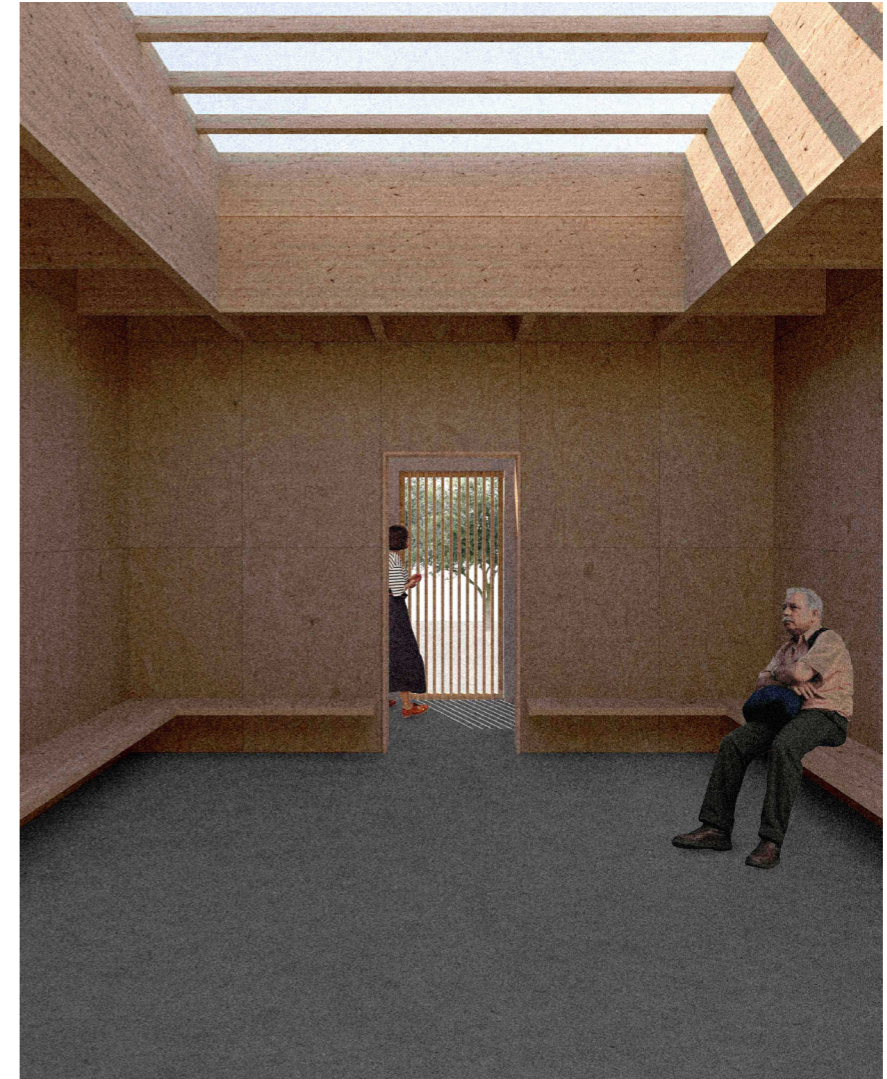
Vy från cykelstråket

Närbild på södra fasaden

Atriumet

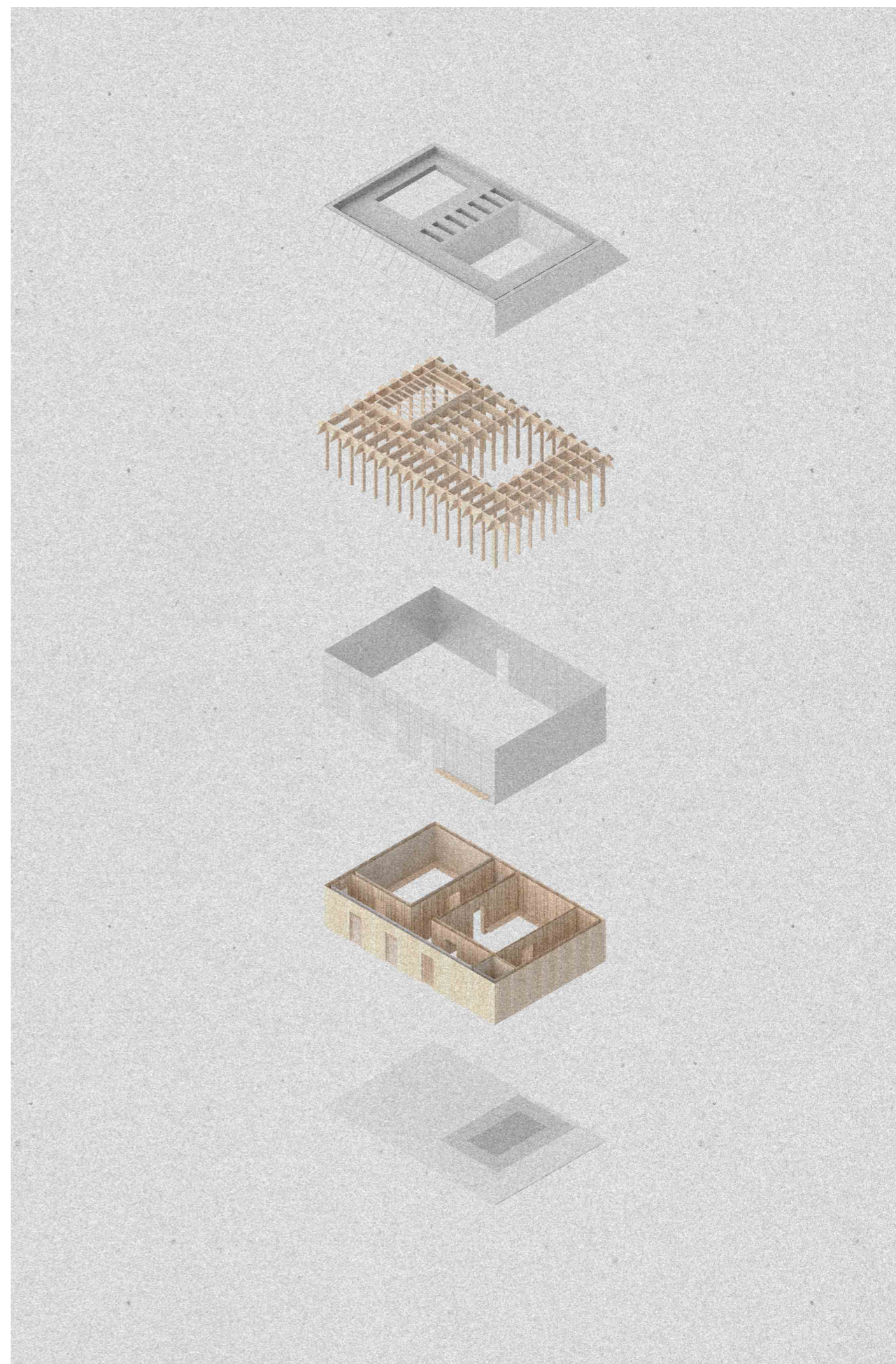
Inre rummet

146
147

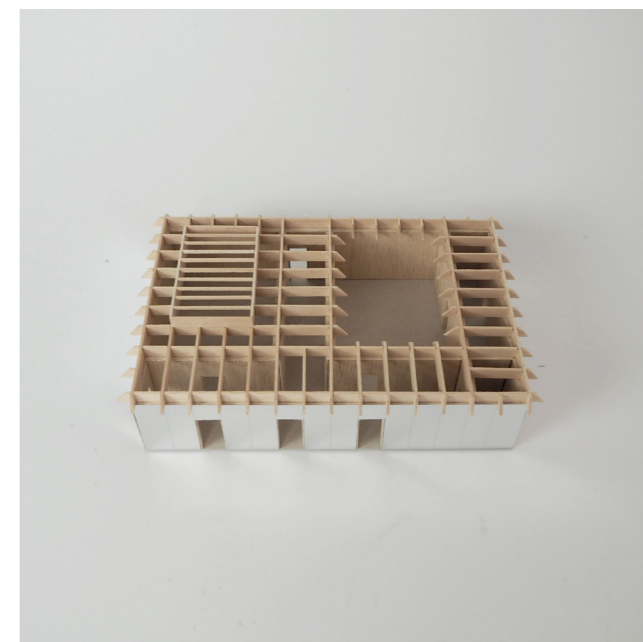
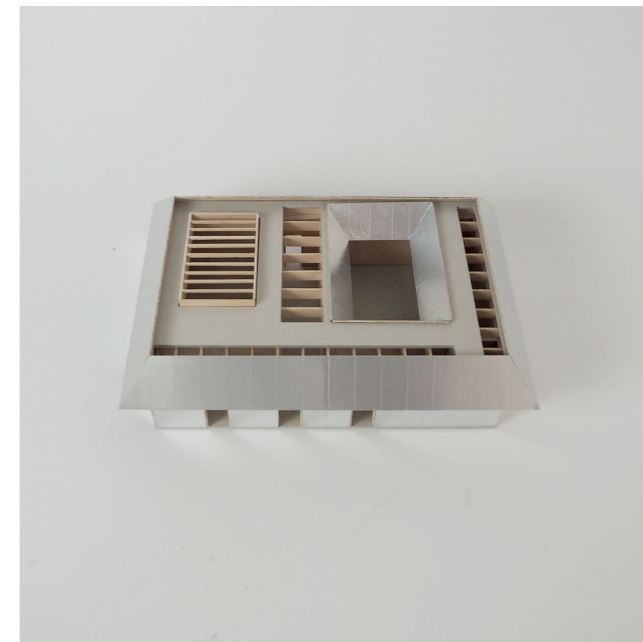

Takbalkarnas rytm, ljuset från ovan, samt utblickar mot omgivningen och de inre rummen skapar temposkiftet och upptäckarlust. Mötet och kontrasten mellan det yttre och det inre rummet artikuleras i passagen av den reflekterande plåten och det varma träet.

Passage

148
149

Modell 1:50

Det här projektet har handlat om att undersöka typologin stilla rum genom gestaltning. Att ha arbetat med två platsspecifika gestaltningar har varit givande för undersökningen av vad fristående stilla i stadsmiljö kan vara för nått, då den parallella gestaltningsprocessen har gjort att jag har kunnat testa och hämta idéer från båda förslagen. De två platserna, med sina olika karaktärer, har format byggnaderna och gett två förslag som på många sätt skiljer sig åt, däribland graden av öppenhet och slutenhet, rörelse och uttryck. De har även likheter och delar samma grundidéer om passagens betydelse för rörelsen och temposkiftet, ljusets kontemplativa kvaliteter i de inre rummen, taket som rumskapande element och den flexibla användningen. De två gestaltungsförslagen har skapat en dialog och jämförelse som gjort det tydligare vilka kvaliteter som är viktiga, för mig, i gestaltning av fristående stilla rum i stadsmiljön.

Typologins behov och det öppna programmet gör att det finns mycket frihet och inte särskilt mycket begränsningar i gestaltningen, vilket stundtals har gjort det svårt att navigera i processen. Att sätta upp egna bestämmelser och begränsningar, baserat på platsbesök och skissprocess, har varit nödvändigt för kunna arbeta vidare med utformning av programmet och gestaltningen. Begränsningarna sattes framförallt i defineringen av de rumsliga behoven och i skissfasen då en viss typ av skala etablerades. Skalan handlade framförallt om ett sökande efter rumsliga kvaliteter såsom slutenhet, rymd, sekvenser och mått som ger stimulans, lugn, nyfikenhet och den intima upplevelsen som typologin eftersträvar. Det hade varit intressant att gå ifrån den skalan och utmana gränserna och de rumsligheterna ännu mer, framförallt på Posthusplatsen som med sin storskalighet ger en tåliga förutsättningar att jobba med. Det hade till exempel varit intressant att testa högre rumshöjder, vilket hade gett intressanta rumsliga kvaliteter som också hade kunnat passa platsen väl.

Att arbeta utifrån två specifika platser har även gett ramar och begränsningar, då jag har behövt ta hänsyn till stråk, bebyggelse, topografi och platsens behov, som har gjort att jag har kunnat landa i konkreta gestaltningar. Under gestaltningsarbetet har det varit ett ständigt spel mellan typologins rumsliga behov, som jag själv definierat, och platsens behov och potential. Det här spelet har varit givande för hela undersökningen av stilla rum, men jag känner samtidigt att det finns mer att hämta i gestaltningen och den platsspecifika utformningen.

Det här arbetet har präglats av min personliga tolkning av referenser och vad ett stilla rum i stadsmiljön kan vara och hur det kan gestaltas. Arbetet innehåller inte en omfattande typologisk undersökning som ger ett mer sakligt underlag, utan det är en personlig undersökning där platsbesök, referenser, texter och skisser har gett en grund till hur man gestaltar stilla rum som tilltalar så många som möjligt. De naturnära materialen, det föränderliga ljuset, den mänskliga skalan och de rumsliga kontrasterna är exempel på kvaliteter som jag har arbetat med och som jag tror uppskattas av många. Min ambition har varit att gestalta hållbara generella rum med starka kontemplativa kvaliteter som kan användas och uppskattas över lång tid, att dess generalitet ska kunna husera framtidens behov.

Det har varit intressant att undersöka en typologi som specifikt behandlar de kontemplativa kvaliteterna i arkitektur - ljus, rum, materialitet och atmosfär. De här kontemplativa kvaliteterna finns i stort sett all den arkitektur som människor uppskattar och är kvaliteter som är viktiga att värdesätta både i stadsrummet och i nyproducerande arkitektur.

Källförteckning

152

153

Arkitekturmuseet. (2006) *Rum för mening - om plats och ritual i det postmoderna samhället*. Arkitekturmuseet, Stockholm.

Christensen, Henrik Reintoft, Høeg, Ida Marie, Kühle, Lene, Nordin, Magdalena. (2018) *Rooms of Silence at Three Universities in Scandinavia*. Oxford University Press.

Pallasmaa, Juhani. (2012) *The eyes of the skin*. John Wiley & Sons Ltd, Chichester.

Petersson, Anna, Sandin, Gunnar. (2020) *Interior Design Dilemmas in a Shared Room of Silence*. Informa UK Limited.

Stålhane, Filippa. Ur podcasten Själens standard, avsnitt 3, gäst Gunnar Bjursell [<http://sjalens.se/>](<http://xn--sjlens-cua.se/>)

Vetenskapsrådet. (2018) *Männikors hälsa i växande städer*.

Zumthor, Peter. (2006) *Atmospheres*. Birkhäuser, Basel.

Bildförteckning

Andersson, Andreas. (2012) www.kyrkpressen.fi/aktuellt/55006-Kampens-kapell-invigs-i-dag.html?offset=1

Huttunen, Marko (2012) <https://divisare.com/projects/334804-k2s-architects-ltd-marko-huttunen-tuomas-uusheimo-kamppi-chapel>

Binet, Helene (2011) <https://divisare.com/projects/170887-peter-zumthor-helene-binet-oscar-ferrari-serpentine-pavilion-2011>

Ferrari, Oscar (2011) <https://divisare.com/projects/170887-peter-zumthor-helene-binet-oscar-ferrari-serpentine-pavilion-2011>

Guerra, Fernando (u.å) <https://theartling.com/en/artzine/skyspace-amar-ta-james-turrell-fari-islands-maldives/>

Jonas Poulsen (u.å) <https://theartling.com/en/artzine/skyspace-amar-ta-james-turrell-fari-islands-maldives/>

